

Jenni Pulli & Gaia Saarinen

Tuotantokannustin Suomessa

Kannustinjärjestelmän vaikutukset kansainvälisiin yhteistuotantoihin elokuva-alalla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Elokuvan ja television tutkinto-ohjelma

Elokuva- ja televisiotuotanto

Opinnäytetyö

4.12.2017

Tekijät Otsikko	Jenni Pulli, Gaia Saarinen Tuotantokannustin Suomessa
Sivumäärä Aika	43 sivua 4.12.2017
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Elokuva- ja televisiotuotanto
Ohjaaja(t)	tuotannon lehtori Annakaisa Sukura
<p>Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin otettiin Suomessa käyttöön tammikuussa 2017. Opinnäytetyö käsittelee tuotantokannustinta ja sen vaikutuksia elokuva-alan kansainvälisiin yhteistuotantoihin. Työssä tutkitaan miten kansainvälisten yhteistuotantojen suomalaiset pää- tai osatuottajat hyötyvät uudesta rahoitusmallista ja minkälaisia mahdollisuuksia se voi tuottajille tarjota. Opinnäytetyö kysyy, miten tuotantokannustin vaikuttaa suomalaisten tuotantoyhtiöiden taloudelliseen houkuttelevuuteen yhteistuottajina ja Suomen kilpailukykyyn kansainvälisillä elokuva-alan markkinoilla. Työ tarkastelee kannustinjärjestelmää taloudellisesta näkökulmasta ja peilaa järjestelmää muiden maiden kannustinjärjestelmiin.</p> <p>Työ on toteutettu teemahaastatteluilla. Työ esittelee Tekesin edustajan sekä suomalaisen tuotantoyhtiön edustajan kokemuksia ja kehitysehdotuksia kannustinjärjestelmään liittyen. Näiden kahden haastattelun ohella työssä on käytetty kirjallisia lähteitä tekijöiden oman analyysin ja johtopäätösten tueksi.</p> <p>Opinnäytetyötä varten kerätyn tiedon pohjalta työ esittelee kannustinjärjestelmän haasteita ja kokoaa yhteen kehitysehdotuksia. Haastattelumateriaalien myötä on selvää, että kannustinjärjestelmälle on ollut suuri tarve ja se on hyödyksi alan toimijoille. Kannustin on tärkeä Suomen elokuva-alan kilpailukykyyn nostamiseksi ja paikallisen elokuva-alan toiminnan edistämiseksi. Haasteita löytyy käytäntöjen yhteensovittamisessa, sillä elokuva-alan toimintatavat ja käytännöt poikkeavat muiden alojen toimintatavoista, joihin maksuhyvitystä jakava Tekes on aikaisemmin tottunut. Lisäksi kannustin on uusi järjestelmä Suomessa ja se vaatii tuottajilta sopeutumista uuteen rahoitusmuotoon.</p>	
Avainsanat	tuotantokannustin, maksuhyvitys, yhteistuotanto, kannustinjärjestelmä, kansainvälisyys, kilpailukyky, elokuvatuo- tanta, elokuva-ala, rahoitus

Authors Title	Jenni Pulli, Gaia Saarinen Production Incentive in Finland
Number of Pages Date	43 pages 4 December 2017
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	The Degree Programme in Film and Television
Specialisation option	Film and Television Production
Instructor(s)	Annakaisa Sukura, Production Lecturer
<p>Finland launched its production incentive system in January 2017. This thesis covers the new production incentive and the effects it has on international co-productions.</p> <p>The thesis examines how the Finnish producers and co-producers can benefit from the new financing model and what opportunities it can provide, focusing on international co-productions. The thesis also asks what the effects are regarding the production incentive on the economic and international competitiveness of the Finnish production companies, as co-production partners for foreign production companies and in the international film market. The work examines the incentive scheme from an economic perspective, and mirrors the incentive schemes and their effects on other European countries.</p> <p>The study has been carried out with theme interviews. The thesis introduces the representative of Tekes - the Finnish Funding Agency for Innovation, and a representative for a Finnish production company, sharing their experiences and suggestions for developing the Finnish production incentive system. In addition to these two interviews, the authors have used written sources for their own analysis and to support the conclusions of the study.</p> <p>Based on the information and sources collected for this study, the thesis presents the challenges of the incentive scheme and brings together development suggestions for the system. Based on the interviews, it is clear that there's been a need for an incentive system and it is highly beneficial for the industry. The new production incentive increases the competitiveness and promotion of the Finnish film industry, and develops the local film scene. The challenges of the new incentive system can be found in coordinating and bringing together the different practices of the industries, as the practices of the film industry differ from those industries Tekes is familiar with. In addition, as the incentive is a brand new system in Finland, it requires producers to adapt to a new type of financing.</p>	
Keywords	Cash rebate, production incentive, film production, financing, international, competitiveness, co-production, film industry

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tuotantokannustin Suomessa	2
2.1	Määritelmä	2
2.1.1	Euroopan järjestelmien perusmallit	3
2.1.2	Suomen mallin ehdotus ja sen käyttöönotto	5
2.2	Maksuhyvityksen edellyttämät kriteerit	7
2.3	Maksuhyvityksen hakeminen	9
2.4	Kuinka kannustimen maksuhyvitys toimii käytännössä	11
3	Kansainväliset yhteistuotannot Suomessa	12
3.1	Kansainvälisen yhteistuotannon määritelmä	12
3.2	Suomen Elokuvasäätiön rahoitus yhteistuotannoille	12
3.3	Kansainvälisten yhteistuotantojen budjetit	15
3.4	Kannustimen saaneet yhteistuotannot Suomessa 2017	16
4	Suomen elokuva-alan kilpailukyky	18
4.1	Tuotantokannustinjärjestelmän houkuttelevuus yhteistuotannoille	19
4.2	Tuotantojen virtaus Euroopassa	21
4.3	Suomalaisen järjestelmän asema	23
4.3.1	Suomen maksuhyvitys verrattuna muihin Pohjoismaihin	23
4.3.2	Suomalaisen kannustinjärjestelmän nopeus ja helppous	25
5	Tuotantokannustimen hyödyt suomalaisille tuotantoyhtiöille	25
5.1	Taloudellinen tuki ja uusi rahoitusmuoto	26
5.2	Kansainvälisen liiketoiminnan kehittyminen	27
5.3	Taloudellinen hyöty työllisyyteen ja tuotantopalveluihin	28
6	Suomen kannustinjärjestelmän taloudelliset haasteet	30
7	Kannustinjärjestelmän tulevaisuuden suunta	32
8	Yhteenveto	38
	Lähteet	42

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä käsitellään audiovisuaalisen alan tuotantokannustinjärjestelmän haasteita ja mahdollisuuksia Suomessa sekä sen vaikutuksia Suomen kilpailukykyyn taloudellisesta näkökulmasta. Kannustimen maksuhyvitysmalli otettiin käyttöön Suomessa vuoden 2017 tammikuussa. Opinnäytetyö keskittyy kansainvälisiin yhteistuotantoihin sekä pitkiin fiktioelokuviin. Työssä tutkitaan, miten tuotantokannustin vaikuttaa suomalaisten tuotantoyhtiöiden taloudelliseen houkuttelevuuteen yhteistuotannoissa. Lisäksi opinnäytetyössä analysoidaan, minkälaisia mahdollisuuksia tuotantokannustin tuo Suomelle yhteistuotantomaana ja miten se lisää suomalaisen elokuvakentän kansainvälisyyttä.

Tuotantokannustinta toivottiin Suomeen jo pitkään, koska se on käytössä jo 20 Euroopan maassa. Jotta Suomi voi olla kilpailukykyinen ja houkutella kansainvälisiä tuotantoja maahan, on maksuhyvitysmalli erittäin tärkeä kotimaisen elokuvatuotannon mahdollistaja. Tuotantokannustin on vielä innovatiivinen rahoitusmuoto Suomessa. Tuotantokannustimen toimivuus ja kehittäminen ovat Tekesin tavoitteita seuraavien vuosien aikana, jotta rahoitukselle saadaan selkeät linjaukset, jotka toimivat yhteen elokuva-alan käytäntöjen kanssa. Opinnäytetyössä pyritään tuomaan esille informaatiota ja kehitysehdotuksia, joita Tekes voi hyödyntää maksuhyvitysmallin kehittämisessä seuraavien vuosien aikana.

Työ avaa muiden maiden kannustinjärjestelmiä ja pohtii Suomen maksuhyvitysmallin kilpailukykyä. Työssä tutkitaan kannustinjärjestelmän vaikutuksia suomalaisen elokuvakentän kasvuun taloudellisten näkökulmien kautta ja täten suomalaisen elokuvan menestymiseen sekä globaalisti että paikallisesti.

Lisäksi opinnäytetyötä varten on tehty teemahaastatteluja. Haastateltavat ovat Tekesin edustaja, tuotepäällikkö Merja Salonen sekä kansainvälisen yhteistuotannon *The Guardian Angelin* päätuottaja Arto Halonen. Näiden kahden teemahaastattelun myötä työ analysoi ja vertaa maksuhyvityksen haasteita ja sen kehittämismahdollisuuksia taloudellisesta näkökulmasta toimien työkaluna järjestelmän kehittämistyössä.

2 Tuotantokannustin Suomessa

2.1 Määritelmä

Suomen mallissa audiovisuaalisen alan tuotantokannustin on jälkikäteen kuitteja vastaan maksettava 25 prosentin maksuhyvitys Suomessa tuotannon aikana toteutuneista ja hyväksytyistä kustannuksista, joita ovat Suomessa tehdyt palveluostot ja Suomessa maksetut palkat. Järjestelmä pyrkii ohjaamaan kansainvälisiä rahavirtoja Suomeen kasvattaakseen Suomen audiovisuaalisen alan kehitystä ja kansantaloutta. Kannustinjärjestelmien tavoitteena Suomessa ja maailmalla on vahvistaa sekä oman maan audiovisuaalista kulttuuria, osaamista ja rakenteita että maan yleistä kilpailukykyä, vetovoimaa ja palvelualojen elinkeinotoimintaa. Lisäksi audiovisuaaliset tuotannot yritystoimintana pyrkivät kannattavaan liiketoimintaan, jota kannustimen on pyrkimys tukea. Elokuva- ja tv-tuotantojen vaikutukset kansantalouteen ovat laajavaikuttaisia, ja maat kilpailevat keskenään isoista kansainvälisistä tuotannoista tarjoamalla kannustimia tuotantojen houkuttelemiseksi. Alan kansainvälistyessä hurjaa vauhtia Suomi on tarvinnut oman kilpailukykyisen kannustinjärjestelmän houkutellessaan rahavirtoja ja suuria tuotantoja myös Suomeen. (Audiovisual Finland 2017; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Elokvien tekemiseen tarvitaan muiden toimialojen palveluja ja paljon työvoimaa, joten tuotantojen tukeminen edesauttaa työllisyyttä ja tuo rahavirtaa muille toimialoille. Elokvat kasvattavat turismia ja sen myötä ne vaikuttavat elinkeino- ja verotuloihin. Lisäksi elokvat vaikuttavat merkittävästi maabrändiin. Näiden vaikutusten myötä kannustimen ideana on, että tuotantoihin sijoitettu raha palaa Suomelle takaisin moninkertaisena ja sen kautta saadut hyödyt ovat todella merkittäviä koko Suomen kansantaloudelle sekä kansainväliselle asemalle. (Audiovisual Finland 2017; Salonen blogi 2017.)

Eurooppalainen kannustinjärjestelmä on käytössä kahdessakymmenessä maassa: Suomi, Viro, Norja, Saksa, Islanti, Hollanti, Ranska, Unkari, Italia, Itävalta, Kroatia, Belgia, Liettua, Irlanti, Iso-Britannia, Malta, Makedonia, Espanja, Belgia ja Tšekin tasavalta. Puola on ottamassa kannustimen käyttöönsä vuoden 2017 aikana, ja myös Portugali on ilmoittanut käyttöönoton tapahtuvan lähivuosina. (Audiovisual Finland 2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Kuvio 1. Tuotantokannustimet käytössä Euroopassa (Audiovisual Finland 2017).

Suomessa kannustinjärjestelmä otettiin käyttöön monen muun maan kannustinjärjestelmän positiivisten vaikutusten myötä uutena tuotantojen rahoitusmuotona tammikuussa 2017. Kannustinjärjestelmä on Suomessa täten vielä uusi rahoitusmuoto, ja sen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään. Tekesin Merja Salosen mukaan kannustimen vaikutuksista ja onnistumisesta voidaan tietää tarkemmin vasta noin kahden tai kolmen vuoden jälkeen käyttöönotosta, mutta sen toimivuutta ja käyttöä kehitetään jatkuvasti. (Audiovisual Finland 2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

2.1.1 Euroopan järjestelmien perusmallit

Tuotantokannustinjärjestelmät ovat aina maakohtaisia ja toimivat eri tavalla, riippuen siitä millainen järjestelmä on paikallisesti todettu parhaiten toimivaksi niin juridisesti kuin alueen hallinnolliset rakenteet huomioon ottaen. Tähän vaikuttaa aina maan oma kulttuuri- ja elinkeinopolitiikka, ja kannustinjärjestelmän perimmäinen tarkoitus on aina pal-

vella maan omaa elokuvan ja television tuotanto- ja rahoituskenttää. Maakohtaisia eroavaisuuksia löytyy muun muassa järjestelmien soveltamisaloista, hyvityksien määristä, hyväksyttävistä kuluista sekä tuotannoista. Vaikka järjestelmät eroavat toisistaan, Euroopassa on käytössä kolme perusmallia, joihin järjestelmät perustuvat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 17–21.)

Tax shelter eli verovähennysmalli perustuu mallin käyttöön ottaneen maan verojärjestelmään ja tuotantoihin investointiin. Mallissa yrityksiä ja yksityisiä rahoittajia kannustetaan sijoittamaan tuotantoihin, jonka jälkeen he voivat vähentää investointinsa verotuksessaan. Investoinnin jälkeiset tuotot ovat verollisia, mikä taas tuo verotuloja mallin käyttöön ottaneelle maalle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 17–21.)

Verovähennysmalli ei vaadi valtiolta erillistä budjettia tuotantokannustimelle. Malli lisää tuotantojen kassavirtaa tuotannon ennakkotuotannon aikana ja tuo lisää rahoitusta tuotantoyhtiölle jo aikaisessa vaiheessa. Verovähennysmallilla on varsin positiivinen vaikutus yksityisten investointien määrään maissa, jotka ovat ottaneet kyseisen mallin käyttöönsä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 20–21.)

Yksityisten sijoittajien tarve on toisaalta myös yksi mallin heikkouksista. Esimerkiksi Suomessa yksityisten investointien määrä on pieni verrattuna muuhun rahoitukseen. Järjestelmä on myös monimutkaisempi kuin muut perusmallit, eikä yhtä läpinäkyvä toiminnaltaan. Useimmiten verovähennysmallista hyötyy eniten yksityinen sijoittaja tuotantoyhtiön sijaan. Verohyvitys malli myös vähentää valtion verollisia tuloja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 20-21.) Tällä hetkellä malli on Euroopassa käytössä muun muassa Belgiassa, Irlannissa, Liettuassa ja Unkarissa (Olsberg & Barnes 2014, 23).

Tax credit eli verohyvitys mallissa tuotantoyhtiö saa palautuksen ennakoon määriteltujen tuotantokustannusten maksetuista veroista. Kyseisessä mallissa ei ole erillistä rahastoa järjestelmälle kuten maksuhyvitys mallissa, vaan tuotannot saavat takaisin osuutensa käyttämistään verorahoista. (Olsberg & Barnes 2014, 3.) Verohyvityksen saaminen on siis suoraan yhteydessä palveluiden käyttöön. Niin kuin verovähennysmalli, tämäkin malli ei vaadi valtiolta erillistä budjettia eikä siis näy jokavuotisena menoeränä. Malli on käytössä useissa maissa, joissa audiovisuaalisten tuotantojen julkinen rahoitus perustuu jo valmiiksi erilaisiin veropohjaisiin järjestelmiin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 17-21.)

Huono puoli verohyvitysmallissa on se, että valtio menettää verollisia tuloja. Kuten yllä mainittu verovähennysmalli, se myös vaikeuttaa verojärjestelmää ja luo uusia veroetuuk-
sia. Tuotantoyhtiö saa usein verovähennyksen vasta jälkikäteen, joten malli ei myöskään
tuo lisärahoitusta elokuvan ennakkotuotantoon tai kuvausjaksoon. (Opetus- ja kulttuuri-
ministeriö 2016, 17–21.) Malli on käytössä Euroopan alueella muun muassa Espanjassa
ja Isossa-Britanniassa (Olsberg & Barnes 2014, 25).

Cash Rebate eli maksuhyvitysmalli ei perustu verojärjestelmään vaan se perustuu tie-
tyn tuotannon hyväksytyihin kustannuksiin tuotantomaassa. Kyseisessä mallissa tuo-
tanta, jolle hyvitys on myönnetty, saa tietyn prosenttiosuuden takaisin paikalliseen kulu-
tukseen käytetyistä kuluistaan. Palautukset maksetaan, kun tuotanto on kyseiset rahat
kuluttanut ja kulut on määritelty palautuskelpoiksi. Tarkoituksena Cash Rebate -mal-
lissa on se, että tulevaisuudessa tuotantojen volyymi maassa kasvaa ja järjestelmä alkaa
rahoittaa itse itseään. (Olsberg & Barnes 2014, 5, 12.)

Malli on yksinkertaisin ja läpinäkyvin toiminnaltaan kaikista kolmesta. Se myös perustuu
suoraan hyväksytyihin kuluihin ja tuotannon kulutukseen mallin käyttöön ottaneessa
maassa. Haittapuolia on muun muassa se, että malli vaatii valtiolta erillisen budjetin jär-
jestelmää varten sekä näkyy vuosittaisena menoeränä valtion budjetissa. Lisäksi tuotta-
jan näkökulmasta haitallista on se, että yleensä maksuhyvitys maksetaan jälkikäteen ai-
van kuten verohyvitysmallissa, jolloin tulee löytyä lyhytaikaista rahoitusta muualta tuo-
tannon ajaksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 20–21.) Maksuhyvitysmalli on käy-
tössä nyt Suomessa sekä muun muassa Kroatiassa, Saksassa, Itävallassa, Tšekissä,
Islannissa, Maltalla, Hollannissa ja Slovakiassa (Olsberg & Barnes 2014, 24).

2.1.2 Suomen mallin ehdotus ja sen käyttöönotto

Tuotantokannustin järjestelmän käyttöönotosta päätettiin syksyllä 2016 silloisten minis-
terien opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasosen ja elinkeinoministerinä toimi-
neen Olli Rehnin ehdotuksesta. Vuonna 2016 Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi eh-
dotuksen uudesta Suomen kannustinjärjestelmästä nimellä *Pieni riski – suuri mahdolli-
suus*, jossa ehdotetaan maksuhyvitysmallin käyttöön ottamista Suomessa. Opetus- ja
kulttuuriministeriön ehdotus perustuu niin asiantuntijoiden lausuntoihin kuin Jonathan
Olsbergin ja Andrew Barnesin selvitykseen *Impact analysis of fiscal incentive schemes
supporting film and audiovisual production in Europe* vuodelta 2014, jossa arvioidaan
kannustinmallien vaikutuksia Euroopassa. Suomi oli osa kyseisen Olsbergin ja Barnesin

tutkimuksen kontrolliryhmää. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 20; Olsberg & Barnes, 2014, 16.) Molempia tutkimuksia käytetään tässä opinnäytetyössä lähteinä. Suomen nykyinen kannustinjärjestelmä perustuu suurimmilta osin Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotukseen. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Vuotuinen budjetti järjestelmälle on 10 miljoonaa euroa ja se jakautuu puoliksi työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kesken (Suomen Elokuvasäätiö 2.9.2016). Kannustinjärjestelmä otettiin käyttöön innovaatio- ja tutkimuskeskus Tekesin ylläpitämänä ja hallinnoimana 1.1.2017. Audiovisual Finland on järjestö, joka on ollut myös mukana edistämässä suomalaisen audiovisuaalisen alan toimijoiden kansainvälistymistä sekä tukee alan kasvua ja kilpailukykyä. Monet muut Euroopan maat ovat ottaneet omat järjestelmät käyttöönsä ennen Suomea ja positiivisten vaikutusten ja tulosten myötä se koettiin tärkeäksi ottaa käyttöön myös Suomessa. (Audiovisual Finland 2017.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa kannustinjärjestelmän käyttöönottamisesta Suomeen vuodelta 2016 kirjoitetaan, että kansainväliset tuotannot yhä kasvavissa määrin hakeutuvat maihin, joissa on käytössä kannustinjärjestelmä. Julkinen tukijärjestelmä Suomessa ja niissä maissa joissa järjestelmä on käytössä, perustuu siihen tosiasiaan, että elokuvien tuottaminen on taloudellisesti lähes mahdotonta ilman julkista tukea. Ehdotuksen tarkoituksena onkin ollut puoltaa sitä, miksi kannustinjärjestelmän saaminen Suomeen on ollut tärkeää, jotta myös Suomi voi kilpailla niiden maiden kanssa, joissa on kannustinjärjestelmä ollut käytössä. Tätä varten asetettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli ehdottaa kilpailukykyistä kannustinjärjestelmää Suomeen kevään 2016 aikana. Työryhmä kokoontui seitsemän kertaa ja piti tilaisuuksia audiovisuaalisen alan toimijoiden kanssa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Järjestelmän lähtökohtana on tukea taiteellista ja luovaa työtä ja tarjota edellytyksiä alan vientiin ja markkinoilla toimimiseen. Suomen valtion talousarvion mukaan elokuvia tuetaan käsikirjoittamisen, kehittämisen, markkinoinnin, tuotannon sekä jakelun muodossa. Valtionavustuksia jakaa Suomen Elokuvasäätiö ja vuonna 2016 valtion tuki tuotantojen rahoittamiseen oli vajaa 25 miljoonaa euroa. Nämä rahat on jaettu eri osa-alueiden kesken ja erikseen elokuva- ja tv-tuotannoille. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on ohjannut päätöksellään muuta audiovisuaalisen sisällön tuotannon kehittelyä tukevan Digi-Demo-ohjelman Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK:in tehtäväksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Eurooppalainen julkinen tukijärjestelmä muodostuu normaalisti kolmesta tuesta, eli suorasta tuesta, kannustinjärjestelmästä sekä televisioyhtiöiden lakisääteisestä tuesta. Yleensä maassa on käytössä kaksi tukimuotoa ja kannustinjärjestelmä on yhä useammissa maassa käyttöönotettu tukimuoto. Tuotantokannustimen maksuhyvitys on uusi rahoitusmuoto Suomessa muiden julkisten tukirahojen ohella ja sen odotetaan tukevan Suomen rahoitusjärjestelmää ja koko tukirakennelmaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Suomeen ehdotettu maksuhyvitysmalli valittiin kaikista eri vaihtoehdoista siksi, että se sopii paremmin Suomen verotussysteemiin kuin veroetuuksiin perustuvat kannustimet ja kannustimen halutaan olevan toistaiseksi voimassa oleva. Lisäksi ehdotettu malli on yksinkertainen ja sisältää vähän hallinnollisia vaiheita. Veropohjaiset kannustinmallit eivät ole Suomelle suotuisia, sillä se toisi verotukseen sisältyviä erityisjärjestelyjä, kuten vähennysoikeuksia, joita Suomessa kartetaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 20, 28.)

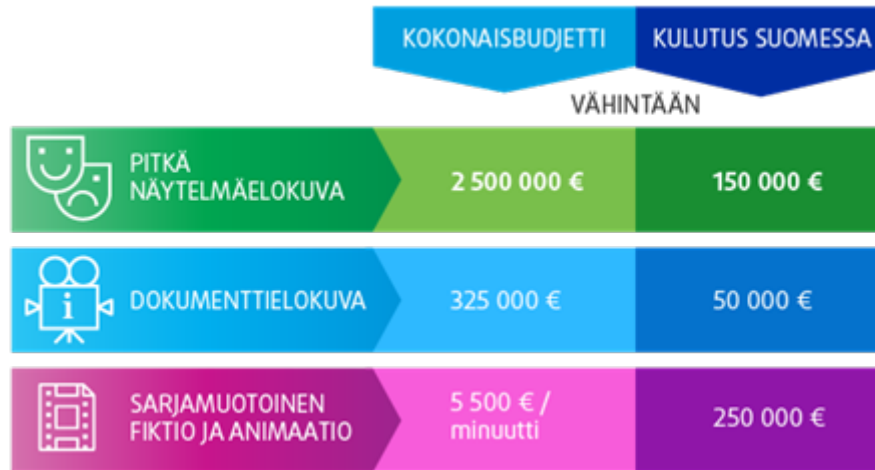
2.2 Maksuhyvityksen edellyttämät kriteerit

Tuotantokannustimen maksuhyvitystä voivat hakea ja saada sekä suomalaiset että ulkomaiset tuotantoyhtiöt, tuotantopalveluyhtiöt tai muut audiovisuaalisen alan yhtiöt, jotka omistavat hyödyntämisoikeuksia, jotka tuotannosta syntyvät. Valtion, kunnan, valtiolenemistöisen yhtiön, seurakunnan ja laitosten viranomaiset tai edellä mainittuihin verrattavat yhteisöt tai laitokset eivät voi maksuhyvitystä hakea. (Audiovisual Finland 2017; Tekes 2017a.)

Mikäli rahoitusta hakee ulkomainen rahoituksen hakija ja tuotannossa ei ole suomalaista osatuottajaa, ulkomaisen tuotantoyhtiön tulee käyttää suomalaista tuotantokoordinaattoriyhtiötä. Koordinaattorin ja ulkomaisen tuotantoyhtiön välille syntyy tällöin sopimus, jossa sovitaan maksuehdoista- ja aikatauluista sekä työnjaosta. Y-tunnuksen omaava koordinaattori täyttää hakemuksen sähköisesti ulkomaisen hakijan puolesta ja hankkii palvelut ulkomaiselle rahoituksen saajalle, maksaa laskut ja palkkiot, sekä laskuttaa ne. Lisäksi koordinaattori ylläpitää kustannuserittelyä. (Audiovisual Finland 2017, Tekes 2017a; Tekes 2017c.)

Tuotantokannustinta voi hakea, mikäli hanke on fiktiivinen pitkä elokuva, dokumenttielokuva, käsikirjoitettu sarjamuotoinen fiktio tai animaatiotuotanto. Kannustimen piiriin eivät kuulu mainokset, musiikkivideot, markkinointituotannot, tv-reality, talk-show-ohjelmat tai

saippuaopperat. Myöskään musiikkitapahtumien tallenteille, viihde- tai urheilutapahtumien kuvauksille ja niiden tallenteille, tai yritysten omille markkinointiin tai henkilöstön koulutukseen tarkoitetuille audiovisuaalisen alan videotuotannoille ei voi kannustinta hakea. (Tekes 2017a.)

Kuvio 2. Rahoituksen vähimmäisvaatimukset (Tekes 2017c).

Maksuhyvitystä hakevan hankkeen kokonaistuotantobudjetti ja Suomeen sen synnyttämä kulutus ovat minimissään edellä olevan taulukon mukainen. Kokonaistuotantobudjetin rahoituksesta vähintään 10 prosenttia tulee Suomen ulkopuolelta joko ulkomaiselta osatuottajalta, levittäjältä, jakelijalta tai muulta yksityiseltä rahoittajalta. Täten rahoitussuunnitelmassa tulee olla merkittynä tarkasti kaikki rahoituslähteet, prosenttiosuudet ja summat koko tuotannon budjetista. Valtionavustuslaissa 68/2001 määritellyn julkisen tuen lisäksi kokonaistuotantobudjetin rahoituksesta tulee vähintään 50 prosenttia olla jostain muuta rahoitusta. Julkinen tuki tarkoittaa valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön tai laitoksen myöntämää avustusta, lainaa, maksuhelpotusta, takausta tai rahoitusta, sekä näihin rinnastettavaa Euroopan unionin tai yhteisön varoista myönnettävää tukea. Hankkeen jakelu- tai levityssopimus tulee olla vähintään yhdellä territoriolla tai alustalla. Lisäksi suomalaiselle yhteistuottajalle syntyy IPR-oikeudet valmistuneeseen tuotantoon. (Tekes 2017c.)

Tekes edellyttää, että tuotannon tulee muodostaa valtioneuvoston mukaisen asetuksen mukaisesti taiteellinen kokonaisuus, joka sisältää taiteellista ja luovaa työtä, sekä sen tulee perustua kulttuuriarvoihin. Tekes edellyttää, että yhteistuotannossa on joko kuvat-

tua materiaalia suomalaisesta kuvauslokaatiosta tai tuotannon jokin seuraavista osa-alueista toteutetaan suomalaisella luovalla tai taiteellisella erityisosaamisella: ohjaus, keronta, näyttelijäntyö, kuvakäsikirjoittaminen, tuotantosuunnittelu, värimäärittely, efekti, animaatiohahmosuunnittelu, äänisuunnittelu, musiikki, säveltäminen, puvustus, muoti-suunnittelu tai tuotemuotoilu. (Tekes 2017c.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti kokonaisbudjetin vähimmäismäärän asettamisen suhteellisen korkeaksi, jotta kannustin edistäisi kasvuhakuisten ja kunnianhimoisten tuotantojen syntymisen. Pitkien näytelmäelokuvien kokonaisbudjetin minimimäärä asetettiin 2,5 miljoonaan euroon sisältäen kannustimen maksuhyvityksen. Tämän odotetaan vähentävän päällekkäisyyttä Suomen Elokuvasäätiön tuotantotukien kanssa. Minimimäärä myös rajaa lähes puhtaasti kotimaiset tuotannot kannustinjärjestelmän ulkopuolelle. Täten kannustinjärjestelmä tukee kansainvälisten tuotantojen syntymistä ja käytännössä asettaa kriteeriksi sen, että tuotannon on oltava suuremman budjetin kansainvälinen yhteistuotanto. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 29.)

2.3 Maksuhyvityksen hakeminen

Ennen kuin maksuhyvitystä voi hakea, tuotannon kokonaisrahoituksesta tulee puolet eli 50 prosenttia olla varmistunutta rahoitusta. Haku on jatkuva ja hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä. Maksuhyvitys on harkinnanvaraista tukea. (Tekes 2017a.)

Hakeminen tapahtuu lähettämällä Tekesille rahoitushakemuksen ja siinä pyydettävät, pakolliset liitteet sähköisesti. Lisäksi Tekes saattaa pyytää muita lisäliitteitä tarvittaessa. Pakollisia liitteitä hakemuksen mukana ovat esimerkiksi tuotantosuunnitelma, rahoitus-sopimukset tuotannon rahoittajien kanssa, rahoitussuunnitelma, hankkeen treatment, sopimus käsikirjoituksen oikeuksista, jakelu- ja levityssopimukset, sekä yhteistuotanto-sopimus tai tuotantokoordinaattorisopimus. Tuotantosuunnitelmasta tulee käydä ilmi tuotannon aikataulu, budjetti sekä taiteellisesti ja tuotannollisesti vastuullinen työryhmä. Tekes voi pyytää lisäksi toimittamaan käsikirjoituksen, tekijänoikeussopimuksia tai tuotantovakuutuksen kopion. (Audiovisual Finland 2017; Tekes 2017a.)

Rahoituspäätöksen käsittelyaika on arviolta 40 päivää ja arvioinnin suorittaa Tekesin edustajan lisäksi kaksi audiovisuaalisen alan asiantuntijaa Tekesin määrittelemästä riippumattomasta asiantuntijapoolista. Kun tuotannon kokonaisrahoituksesta on 50 prosenttia koossa, voi tuotanto saada ehdollisen rahoituspäätöksen. Tämä päätös on voimassa

neljä kuukautta ja se astuu voimaan, kun kaikki Tekesin ehdolliseen päätökseen sisältyvät ehdot ovat täyttyneet. Tulee myös huomioida, että rahoituksen hakijan nimi, haetun ja myönnetyn rahoituksen määrä sekä hakemuksen diaarinumero tulevat julkiseksi hakemuksen lähettämisen jälkeen. Rahoituspäätös tulee hyväksyä toimittamalla Tekesille rahoituspäätöksen hyväksymisilmoitus, jonka löytää Tekesin kotisivuilta sähköisesti. (Tekes 2017c.)

Kun rahoituspäätös on myönnetty, tulee suomalaisen rahoituksen saajan tehdä väli- sekä loppuraportointia Tekesin asiointipalvelussa. Tämä raportti on sisällöllinen todiste tuotannon etenemisestä sisältäen kustannustilityksen tuotannolle kohdennetuista kustannuksista, jonka mukana on määrämuotoinen kustannuserittely sekä riippumattoman suomalaisen tilintarkastajan määrämuotoinen tarkastusraportti. Ulkomaisen rahoituksen saajan tulee raportoida Tekesille paperilomakkeella, jonka löytää Tekesin verkkosivuilta ladattavana tiedostona. (Tekes 2017d.)

Kun maksuhyvityksen saaja on ulkomainen yhtiö, suomalainen tuotantokoordinaattoriyhtiys ylläpitää kustannuserittelyä sekä projektikirjanpitoa. Koordinaattorin kirjanpito menee tilintarkastajan tarkastettavaksi, ja koordinaattori toimittaa tilintarkastajalta saamansa tarkastusraportin sekä raportointikauden maksutositteet ja kustannuserittelyn ulkomaiselle rahoituksen saajalle, jotta tämä voi maksaa koordinaattorin laskun. Ulkomainen rahoituksen saaja täyttää ja lähettää raportin yhdessä koordinaattorin toimittamien kustannuserittelyn ja tilintarkastajan tarkastusraportin kanssa allekirjoitettuna postitse tai sähköpostitse Tekesille. Rahoituksen saaja saa maksuhyvityksen, kun se on ensin toimittanut Tekesille raportin, kustannuserittelyn ja tilintarkastusraportin sekä tehnyt tilityksen määräaikaan mennessä. (Tekes 2017d.)

Vuoden 2017 haetuista maksuhyvityksistä suurin osa on haettu kuvauksiin eli tuotantoon. Hakemusvaiheeseen perustuva luku tuotannon osalta Salosen mukaan on 30 miljoonaa euroa ja jälkituotantoon on haettu 5 miljoonan euron edestä tukea. Käsikirjoitukseen ja tuotannon valmisteluun on haettu 4 miljoonaa euroa ja yksittäisenä nostona ohjaukseen 1,4 miljoonaa euroa sekä kuvaukseen 1,3 miljoonaa euroa. Esimerkiksi musiikkiin ja lavastukseen on myös haettu alle miljoona euroa tukea. Salonen kuitenkin korostaa, että vasta kun tuotannot ovat valmistuneet ja tilitykset on tehty, voidaan puhua toteutuneista summista eli toteutuneista maksuhyvityksistä. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Tekesin tuotantokannustimen tuotepäällikkö Merja Salonen kirjoittaa blogissaan, että Tekes on pyrkinyt rakentamaan mahdollisimman asiakasystävällisen hakemus- ja raportointipalvelun. Näin tarjolla on helppo ja nopea palvelu, jossa hakemusten käsittely ja maksatus tapahtuvat nopeasti. Mahdollisuus myös välitilityksiin tuotannon aikana on olemassa. (Salonen blogi 2017.)

Syyskuussa 2017 Tekes on sulkenut hakujärjestelmänsä ruuhkan vuoksi. Vuoden 2017 tuotantokannustimen budjetti on haettu toistaiseksi täyteen ja koska rahoituspäätökset ovat ehdollisia, voi rahoitusta vapautua jälleen haettavaksi, mikäli rahoituspäätösten ehdot eivät täyty määräaikaan mennessä. Tekes kirjoittaa Internet-sivuillaan, että ilmoittaa asiasta Internet-sivuillaan syksyn 2017 aikana. (Audiovisual Finland 2017; Tekes 2017a.)

2.4 Kuinka kannustimen maksuhyvitys toimii käytännössä

Audiovisual Finlandin ja Tekesin sääntöjen mukaisesti tuotantokannustin tarkoittaa sitä, että maksuhyvityksen saaneelle taholle hyvitetään korkeintaan 25 prosenttia Suomessa toteutetun tuotannon tai sen osa-alueen tukikelpoisista kustannuksista. Tuotanto pitää sisällään ennakkovalmistelun, kuvaukset ja jälkituotannon. Hyvityksen voi hakea esimerkiksi vain elokuvan jälkituotannosta syntyvien kuluvien hyvitykseen, jos tuotannon jälkituotanto tapahtuu Suomessa. Hyväksyttävien kustannusten määrä Suomessa syntyneistä kustannuksista saa olla korkeintaan 80 prosenttia tuotannon kokonaisbudjetista. (Audiovisual Finland 2017; Tekes 2017a.)

Hyväksyttäviä kustannuksia maksuhyvitykseen ovat Suomessa syntyneet tavara- ja palveluostot, sekä tuotantoon kuuluvat laite- ja tilavuokrat verovelvollisilta yrityksiltä, verovelvollisille työntekijöille maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat, teosten tuomisesta paremmin vammaisten henkilöiden saataville syntyneet kulut, sekä muut kustannukset, jotka ovat korkeintaan 20 prosenttia palkkojen ja ostojen yhteissummasta. Nämä muut kustannukset voivat olla Suomessa syntyneitä matkakustannuksia, kun lähtö- tai kohde- maa on Suomi, tuottajan palkkio ja yleiskustannukset. Yleiskustannuksia ei tule eritellä. Nämä kustannukset hyväksytään siitä päivästä lähtien, kun maksuhyvityksen hakemus on kirjattu Tekesiin. (Tekes 2017a.)

On myös kustannuksia, joita maksuhyvitys ei kata. Vuonna 2017 näitä ovat kaikki vuonna 2016 syntyneet kustannukset sekä arvonlisävero, rahoituskulut tai rahoituksen hankintaan kuuluvat kustannukset, juridiset palvelut sekä markkinointi- ja levityskustannukset. (Tekes 2017a.)

3 Kansainväliset yhteistuotannot Suomessa

3.1 Kansainvälisen yhteistuotannon määritelmä

Kansainvälinen yhteistuotanto määritellään tuotannoksi, jossa elokuva tehdään yhteistyönä yhden tai useamman tuotantoyhtiön kanssa, jolloin tuotantoyhtiöitä tulee olla mukana vähintään kahdesta eri maasta. Yhteistuotantosopimus voi myös olla ulkomaalaisen televisiokanavan kanssa. (Hemilä 2004, 7–8.)

Elokuvan päätuottajalla, joko suomalainen tai ulkomaalainen tuotantoyhtiö, on päävastuu elokuvan valmistumisesta. Päätuottaja on myös suurin rahoituksen saaja ja valtaosan immateriaalioikeuksista haltija, sekä usein aloittanut tuotannon kehittelyn ja pitchannut elokuvan osatuottajille. Osatuottaja auttaa tuotannon rahoituksessa hankkimalla lisärahoituksen oman maansa rahoituskanavia pitkin sekä ennakkomyymällä sen oman maansa televisiokanaville ja/tai levitysyhtiölle. Osatuottaja saa vastineeksi osan tuotoista ja oikeuksista. (Hemilä 2004, 7–8, 67.)

3.2 Suomen Elokuvasäätiön rahoitus yhteistuotannoille

Elokuvien rahoitusjärjestelmä Suomessa nojautuu vahvasti tukivaroihin ja suurimpana rahoittajana toimii Suomen Elokuvasäätiö. Muu rahoitus tulee tuottajien omasta rahoituksesta sekä elokuvan ennakkomyynnistä. Ennakkomyynti tarkoittaa esitysoikeuksien myyntiä jo ennakkotuotanto vaiheessa televisiokanaville sekä levitysyhtiölle, jotka saavat levitystuloja sekä ennakkonsa takaisin tuotannon esitysvaiheessa. (Hemilä 2004, 7–8.)

Suomessa kansainväliset yhteistuotannot voivat saada Suomen Elokuvasäätiöltä rahoitusta, mikäli mukana on suomalainen osa- tai päätuottaja. Hakemuksen tekee aina suomalainen tuotantoyhtiö, ja tukisumma määräytyy tuotantokohtaisesti. Summan määrään vaikuttaa tuotannon suomalainen osuus, eli taiteellinen ja teknillinen panostus. (Suomen Elokuvasäätiö 2017a.)

Suomen Elokuvasäätiö myöntää tuotannoille niin kehittämis- kuin tuotantotukea. (Suomen Elokuvasäätiö 2017a.) Kehittämistukea voi saada muun muassa käsikirjoituksen viimeistelyä ja kehittämistä varten, tuotanto-, kuvaus- ja lavastussuunnitelmiin sekä muihin kustannusarvion ja rahoitusjärjestelmien edellyttämiin työtehtäviin. (Suomen Elokuvasäätiö 2017a.) Mikäli yhteistuotanto hakee kehittämistukea suomalaisen osatuottajan kautta, päätöstä varten arvioidaan tuotannon kiinnostavuus suomalaiselle yleisölle. Päätöksessä arvioidaan suomalaisen taiteellisen ja teknillisen panoksen lisäksi myös yhteistyökumppanien eli pää- ja osatuottajien yhteistyön jatkuvuuden edellytyksiä. (Suomen Elokuvasäätiö 2017a.)

Tuotantotukea myönnetään suomalaiselle tuotantoyhtiölle (Suomessa rekisteröity yhteisö) elokuvan valmistamista varten. Tuotantoyhtiön tulee hallita elokuvan kaupallisia hyödyntämisoikeuksia Suomessa, ja elokuvalla on oltava ammattimainen ja vastikkeellinen levitys, joka mahdollistaa elokuvan näkyvyyden sen valmistuessa muun muassa elokuvateattereissa, televisiossa ja muilla jakelukanavilla. (Suomen Elokuvasäätiö 2017a.)

Kansainvälisten yhteistuotantojen täytyy myös toimittaa Elokuvasäätiölle erikseen muun muassa yhteistuottajien kanssa tehdyt yhteistyösopimukset ja deal memot, kustannusarviot ja rahoitussuunnitelmat omasta osuudestaan sekä maittain eriteltynä koko tuotannon kustannusarvio. Lisäksi vaaditaan tuotantosuunnitelma suomalaisen osatuottajan osuudesta. (Suomen Elokuvasäätiö 2017b.)

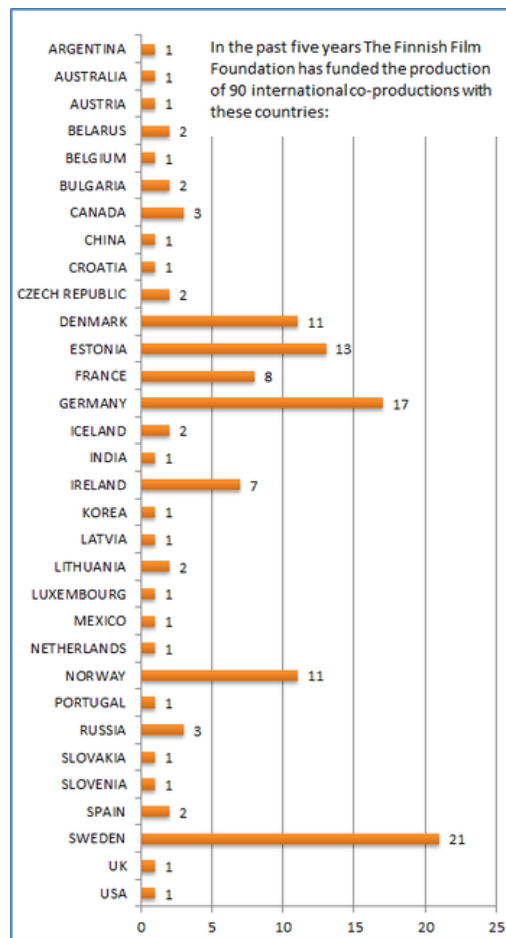
Taulukko 1. Yhteistuotantojen osuudet pitkille fiktioelokuville jaetuista tuotantotukivaroista (Suomen Elokuvasäätiö: Facts and Figures 2016, 12).

YHTEISTUOTANNOT ENEMMISTÖOSUUDELLA / MAJORITY CO-PRODUCTIONS				
Law Of The Land	Making Movies	Jussi Hiltunen	1 903 000	700 000
The Guardian Angel	Art Films production AFP Oy	Arto Halonen	3 000 000	290 000
Muumien joulu	Oy Filmcompaniet Alpha Ab	Jacob Wroński; Ira Carpelan	440 000	150 000
YHTEISTUOTANNOT VÄHEMMISTÖOSUUDELLA / MINORITY CO-PRODUCTIONS				
Winner takes it all	MRP Matila Röhr Productions Oy	Jaak Kilmi	306 000	150 000
Borg vs McEnroe	Yellow Film & TV Oy	Janus Metz Pedersen	124 000	50 000
Arrhythmia	Don Films Oy	Boris Khlebnikov	157 000	110 000
Daoud's Winter	Kaiho Republic Oy	Koutaiba Al Janabi	133 000	100 000
Viimeiset	Oy Bufo Ab	Veiko Öunpuu	641 000	300 000

Yllä on taulukko Suomen Elokuvasäätiön vuosikertomuksesta *Elokuvavuosi 2016: Facts and Figures*, josta näkee tarkat tuotantotuen summat kyseiseltä vuodelta. Taulukosta näkee pitkille, fiktiivisille kansainvälisille yhteistuotannoille jaetut tuotantotuet vuonna 2016. Taulukossa näkyy vasemmalta lähtien tuotannon nimi, johon tuki on myönnetty sekä sen jälkeen tuotannossa mukana oleva suomalainen tuotantoyhtiö. Tuotantoyhtiön

jälkeen oikealla on elokuvan ohjaajan nimi. Ohjaajan nimen jälkeen oikealla on tuotannon kokonaisbudjetti. Viimeinen tieto, taulukon oikeanpuoleinen laita, on myönnetyn tuotantotuen määrä. Vuonna 2016 Suomen Elokuvasäätiö jakoi pitkille fiktiivisille elokuville tuotantotukea noin 11,5 miljoonan euron arvosta. Näistä yhteistuotantoihin jaettua tukea oli yhteensä 1,85 miljoona euroa. Päätuottajien osuus oli 1,14 miljoona euroa ja osatuottajien osuus oli 710 000 euroa.

Tukea voi saada myös kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta. Näitä ovat muun muassa Pohjoismainen elokuva- ja televisiorahasto sekä Eurimages. (Hemilä 2004, 7–8.)

Kuvio 3. Viiden viime vuoden aikana rahoitettujen yhteistuotantojen tuotantomaat Suomen lisäksi (Suomen Elokuvasäätiö 2017c).

Yllä olevasta kuvioista näkyy Suomen Elokuvasäätiön viiden viimeisen vuoden rahoittamien yhteistuotantojen yhteistuotantomaat, jotka ovat olleet joko pää- tai osatuottajia joko fiktiivisissä tai dokumentaarisisissa tuotannoissa. Kuvion avulla voimme arvioida,

mitkä maat ovat yleisimpiä yhteistuotantomaita suomalaisten tuotantoyhtiöiden kansainvälisissä yhteistuotannoissa.

Yleisin yhteistuotantomaa Elokuvasäätiön rahoittamissa tuotannoissa on ollut Ruotsi, yhteensä 21 tuotantoa. Ruotsi on Suomen naapurimaa, joten yhteistyön määrä ei yllätä. On mielenkiintoista nähdä, miten yhteistyö muuttuu Suomen kannustinjärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Ruotsi on suuri elokuvamaa, jossa ei ole vielä käytössä kansallista, koko maan kattavaa tuotantokannustinta. Tuleeko yhteistuotantojen määrä vielä lisääntymään Suomen ja Ruotsin välillä Suomen kannustinjärjestelmän ansiosta?

Toiseksi suosituin yhteistuotantomaa on Saksa, yhteensä 17 tuotantoa. Saksassa on käytössä kannustinjärjestelmä, jossa ei ole kattoa sille, kuinka paljon valtio käyttää kannustinjärjestelmään rahaa vuosittain. Saksassa on myös suuret rahavarat niin kansallisesti kuin paikallisesti elokuva-alan tukemiseen. (Salonen haastattelu 7.11.2017.) Kolmanneksi suosituin yhteistuotantomaa on Viro, yhteensä 13 tuotantoa, myös Suomen naapurimaa.

3.3 Kansainvälisten yhteistuotantojen budjetit

Kun analysoidaan Suomen houkuttelevuutta yhteistuotantomaana sekä sen kilpailukykyä on oleellista myös pohtia, miksi suomalaiset tuotantoyhtiöt ovat kiinnostuneet yhteistuotannoista. Verrattuna elokuvatuotantoihin muualla Euroopassa, suomalaisissa tuotannoissa on keskiarvoltaan pienempi budjetti. Suomen hintataso on kuitenkin sama kuin suuremmissa tuotantomaissa. Alhaiset budjetit, pieni kielialue ja hintataso vaikuttavat siihen, että suomalaisten tuotantojen on vaikeampi houkutella yksityisiä sijoittajia ja yksityistä rahoitusta. Kaikki nämä vaikeuttavat myös yhteistuotantosopimusten neuvottelua. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 8.)

Keskimääräinen pitkän fiktioelokuvan budjetti Eurimagesin tilastojen mukaan on noin 3,5 miljoonaa euroa. Suomen Elokuvasäätiön tilastojen mukaan pitkän, suomalaisesti rahoitetun fiktioelokuvan keskimääräinen budjetti oli vuosina 2014–2015 noin 1,2 miljoonaa euroa. Vuosina 2014–2015 suomalaisten yhteistuotantojen mediaanibudjetti oli 2,5 miljoonaa euroa tuotannoissa, joissa oli suomalainen päätuottaja ja yksi tai useampi ulkomaalainen osatuottaja. Kyseisinä vuosina tehtiin yhteensä kuusi yhteistuotantoa, joissa oli suomalainen päätuottaja. Kolmen niistä kokonaisbudjetti oli yli 2,5 miljoonaa euroa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 8.)

Yhteistuotannoissa rahoituksen määrä vaihtelee ja riippuu aina yhteistuotantomaista sekä muusta rahoituksesta. Yhteistuotannot antavat lisämahdollisuuksia rahoituksen saamiseen vaihtoehtoisten reittien kautta, kuin vain suomalaiseseen julkiseen rahoitukseen perustuen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 8.)

Keskimääräisessä suomalaisessa pitkässä fiktioelokuvassa Suomen Elokuvasäätiön tuki on noin 40 prosenttia kokonaisbudjetista. Kansainvälisen rahoituksen osuus suomalaisessa pitkässä fiktioelokuvassa on keskimäärin 5 prosenttia, kun taas yhteistuotannossa osuus on huomattavasti isompi. Kun päätuottajana on suomalainen tuotantoyhtiö, voi kansainvälisen rahoituksen osuus olla mitä tahansa 10–77 prosentin väliltä. Yhteistuotannoissa, joissa on suomalainen osatuottajana, kansainvälisen rahoituksen osuus voi olla väliltä 88–96 prosenttia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 8.)

3.4 Kannustimen saaneet yhteistuotannot Suomessa 2017

Tekesin tuotepäällikkö Merja Salosen mukaan tammikuussa 2017 startannut Suomen tuotantokannustin on käynnistynyt vilkkaasti. Vuoden 2017 huhtikuuhun mennessä rahoitusta oli hakenut 17 eri tuotantoa yhteensä yli viiden miljoonan euron verran. Vuoden 2017 maksuhyvityksen budjetista, joka on 10 miljoonaa euroa, se tarkoittaa täten puolta budjetin kokonaissummasta. Syksyyn 2017 mennessä rahoituspäätöksiä on Salosen mukaan tehty 25 kappaletta ja myönnetty summa on yhteensä noin 9,5 miljoonaa euroa. Osa päätöksistä on vielä ehdollisia. (Salonen blogi 2017.)

Vuonna 2017 syyskuun loppuun mennessä rahoitetut yritykset Suomessa

Art Films production AFP Oy
 Dionysos Films Oy
 Elokuvaosakeyhtiö Suomi 2017 Oy
 Fisher King Oy
 Giggiebug Entertainment Oy
 Iron Sky Universe Oy
 Långfilm Productions Finland Oy
 Making Movies - Nordberg & Aho Oy
 Moskito Television Oy
 MRP Matila Röhr Productions Oy
 Saamifilmi Oy
 Vertigo Production Oy
 Yellow Film & TV Oy

Sekä 4 ehdollista päätöstä*

Kuvio 4. Ehdollisen rahoituspäätöksen saaneiden yritysten nimet julkaistaan, kun rahoituksen ehdot ovat täyttyneet (Tekes 2017b).

Suomen ensimmäinen tuotantokannustimen maksuhyvityksen saaneista tuotannoista on Art Films production Oy:n elokuva *The Guardian Angel*, jonka on ohjannut ja tuottanut Arto Halonen. Kyseessä on kansainvälinen yhteistuotanto, jonka yhteistuottajia ovat tanskalainen Smile Entertainment sekä kroatialainen MP Film Production. Maksuhyvitys koskee elokuvan jälkituotantoa, mikä tehdään Suomessa. Elokuva on kuvattu Tanskassa ja Kroatiassa, mutta kannustimen ansiosta elokuvan jälkituotanto on kannattavaa sijoittaa Suomeen, jossa päätuotantoyhtiö Art Films production sijaitsee. Arto Halosen mukaan tähän päätökseen vaikutti myös se, että hänen on ohjaajana helpompaa valvoa jälkituotantoa erityisesti leikkausvaiheessa. Muita vaihtoehtoja punnittiin ja laskettiin, että missä jälkituotanto olisi taloudellisesti kannattavaa tehdä, mutta kannustimen käyttöönoton jälkeen Suomi oli lopultaärkevin paikka toteuttaa se. (Halonen haastattelu 14.11.2017; Salonen blogi 2017.)

The Guardian Angel -elokuvan kroatialainen osatuottaja oli Halosen luotettava kumppani jo aikaisemman tuotannon osalta, johon oli haettu Kroatian kannustimen maksuhyvitystä. *The Guardian Angel* kuvattiin osittain Kroatiassa, sillä se oli edullisempaa toteuttaa siellä. Kroatian kannustinjärjestelmän maksuhyvitys on 20 prosenttia. Halonen kertoo, että myös Irlanti ja Belgia olivat vaihtoehtoja, joita punnittiin. Se antoi mielenkiintoista tietoa ja läpivalaisua hankkeen näkökulmasta, sillä Irlannissa on korkeammat kannustinjärjestelmän maksuhyvitykset. Irlannin maksuhyvityksen prosentti on jopa 35, joka on harvinaisen suuri osuus verratessa eurooppalaisia kannustinjärjestelmiä toisiinsa. Kuten Irlannissa, myös Belgiassa on korkea palkkataso. Halonen kuitenkin korostaa, että mukana on paljon sääntöjä ja vaikka näennäisesti rahaa tulee enemmän takaisin, ovat kulut muilta osin suuret. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

Hankkeen osalta laskettiin erilaisia budjettivaihtoehtoja maiden välillä ja lopulta päädyttiin yhteistyöhön Kroatian kanssa. Eri maiden järjestelmiin tutustuttiin ja Halosen mukaan maiden kannustinjärjestelmät mukailevat pitkälti samoja linjoja. Eroja on esimerkiksi matkakuluissa ja joustavuudessa. Kroatian suhteen tilanne oli siksi haasteellinen, ettei maa pystynyt vuoteen jakamaan rahoitusta ja se aiheutti haasteita *The Guardian Angel* -elokuvan rahaliikenteeseen, sillä maksut olivat vaarassa myöhästyä. Tanskassa ei ole käytössä kannustinjärjestelmää, mutta elokuvan tarina on tanskalainen ja tapahtumat sijoituvat Tanskaan, joten se oli näistä syistä luonnollinen yhteistyökuvio. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

The Guardian Angel - Suojelusenkeli on näyttävä elokuva ja siinä on nimekkäitä, tunnettuja näyttelijöitä. Halosen mukaan onnistuneita yhteistuotantoja tehdään ja hän uskoo, että tämä elokuva on sellainen. Tässä tuotannossa yhteistyö maiden välillä on ollut luontevaa ja kaikilla osatuottajilla on ollut iso rooli tuotannossa. Kaikista maista on tullut taiteellista työryhmää ja näyttelijöitä. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

4 Suomen elokuva-alan kilpailukyky

Audiovisuaalisen alan digitalisaation myötä muun muassa suomalainen elokuva-ala on muuttunut paljon kansainvälisemmäksi. Digitalisaatio on siten myös mahdollistanut elokuvatuotantojen jakamisen eri maiden kesken yhteistuotannoiksi ja helpottanut kansainvälistymistä ja liikkuvuutta, kun tuotannon eri vaiheet pystytään tekemään helpommin eri maissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 10–11.)

Suomalaisen elokuva-alan kilpailukyyn ja elinvoimaisuuteen vaikuttavat:

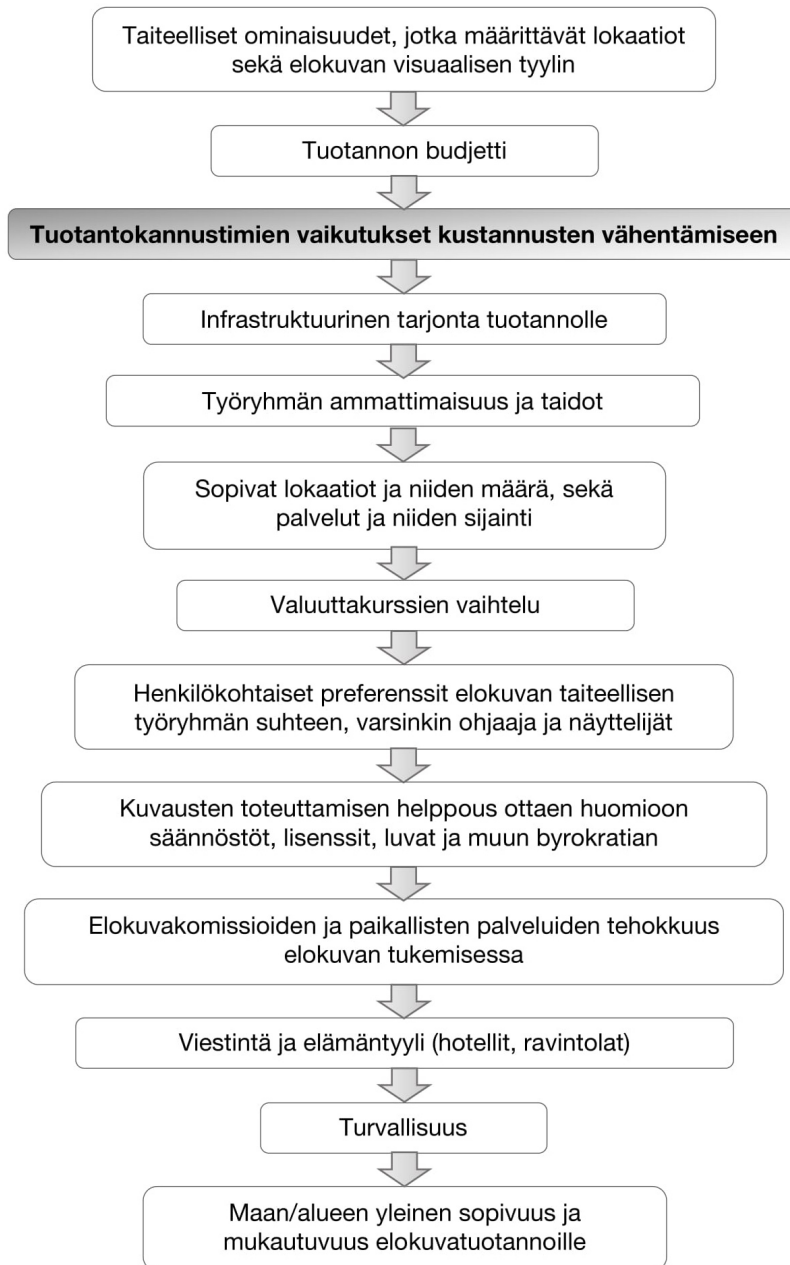
- tukijärjestelmän toimivuus ja volyymi
- tuotantobudjettien koko
- alan infrastruktuuri
- yksityinen rahoitus ja investoinnit
- kansainväliset yhteydet ja verkostot
- monipuolinen tarjonta
- osaamisen ja koulutuksen taso (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 11.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa listataan myös Suomen mahdollisuuksia erottua muista maista audiovisuaalisten tuotantojen kuvaus- ja tuotantomaana. Ehdotuksessa Suomen valtteina mainitaan runsas erämaaluonto, joka on silti lähellä kaupunkeja ja taajamia. Luonnon monialaisuuteen kuuluu myös lukuisat järviolueet, Lappi ja tunturit sekä eri vuodenaajat. Suomessa on hyvä ja toimiva tieverkosto sekä hallinto. Myös suomalaisen työvoiman hyvä kielitaito sekä valtakunnallisesti levittyvät majoitus- ja ravintolapalvelut auttavat Suomen markkinoinnissa tuotantomaana. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 24.)

4.1 Tuotantokannustinjärjestelmän houkuttelevuus yhteistuotannoille

Tuotantokannustinjärjestelmät lisäävät turvaa investoida tuotantoihin. Kannustin voi helpottaa muiden rahoitusten hankintaa, kun hakemus maksuhyvitystä tai verohyvitystä varten on hyväksytty. Varmuus auttaa luomaan ja kehittämään yhteistuotantoja helpommin sekä strukturoimaan niiden toimintaa, kun yksi tuotannon rahoitusmuodoista ei ole kiinni sisällöllisistä seikoista. Olsbergin ja Barnesin tutkimuksen mukaan tämä on edesauttanut monia pieniä maita kasvamaan yhteistuotantomaana. (Olsberg & Barnes 2014, 7.)

Olsbergin ja Barnesin tutkimuksesta selviää, että yksi tuotantokannustimen käyttöönoton jälkeisistä positiivisista vaikutuksista on yhteistuotantojen määrän kasvu järjestelmän käyttöön ottaneessa maassa. Tuotantokannustimien osuus päätöksenteossa voikin kasvaa suureksi, silloin kun lasketaan vaihtoehtoja eri tuotantomaista ja vertaillaan niiden eri kannustinjärjestelmien vaikutuksia kokonaisbudjettiin. (Olsberg & Barnes 2014, 36.)

Kuvio 5. Tuottajan päätöshierarkia rekonstroituna ja suomennettuna (Olsberg & Barnes, 2014, Olsberg SPI, 37).

Yllä on kuvio Olsbergin ja Barnesin tutkimuksesta, jossa on esimerkkinä päätökset, jotka tuottajan tulee ottaa huomioon tuotannossa, tärkeysjärjestyksessä ylhäältä alaspäin. Päätöksenteon hierarkia on aina tuotantokohtaista ja yksilöllistä, kuten ovat myös tuotantojen tarpeet, sisällöt sekä budjetit. Jokaisella tuotannolla on omat tarpeensa ja haasteensa. Tutkimuksessa painotetaan sitä, että kuviossa on kyse esimerkistä, joka ei suo-

raan päde jokaiseen tuotantoon. On silti oleellista miettiä, kuinka tärkeitä tuotantokannustinjärjestelmät ovat tuotannolle ja mitkä asiat johtavat niihin päätöksiin, missä maassa tuotanto toteutetaan. (Olsberg & Barnes 2014, 36.)

Tuotannon tärkein syy valita kuvauslokaatiot ja/tai kuvausmaa on aina sisällöllinen ja taiteellinen. Se, millainen käsikirjoitus elokuvalla on ja miltä elokuvan halutaan näyttävän, vaikuttaa kaikista eniten siihen, missä elokuva kuvataan. Jos sopivaa kuvauspaikkaa ei löydy läheltä, tai sitä ei voida rakentaa kustannustehokkaasti, tuotanto etsii sopivan kuvauslokaation muualta. Ennen tuotantokannustinjärjestelmien arviointia tuottajan täytyy arvioida elokuvan kokonaisbudjetti ja sen mukaan arvioidaan mikä on mahdollista toteuttaa ja missä. (Olsberg & Barnes 2014, 36.)

Olsbergin ja Barnesin tutkimuksesta voi päätellä, että tuotantomaan valinnan voi yleistää kolmeen vaiheeseen:

1. Sisältö ja elokuvan taiteellinen tyyli
2. Budjetti ja rahoitusmahdollisuudet
3. Tuotantopalvelut, -tilat ja muut tuotantoon vaikuttavat asiat

Tutkimuksen mukaan relevantein huomio tuottajien päätöshierarkian pohtimisessa on se, että vaikka maalla olisi houkutteleva ja kilpailukykyinen tuotantokannustin, maan suurin myyntivaltti tulee kuvauslokaatioista sekä sen tarjoamista studiotiloista. Tuotantokannustinjärjestelmän käyttöönotto vaatii siis maalta myös kriittisen näkökulman maan audiovisuaalisen alan infrastruktuuriin ja siihen, miten paikata mahdollisesti puuttuvia palveluita. (Olsberg & Barnes 2014, 36.)

4.2 Tuotantojen virtaus Euroopassa

Olsberg ja Barnes ovat tutkimuksessaan pyrkineet ratkaisemaan kysymyksiä liittyen tuotantojen liikkuvuuden kartoitukseen Eurooppaan ja Euroopasta poispäin, myös yksittäisten maiden sisällä. Olsberg ja Barnes ovat analysoineet tuotantojen lentojen kustannusten määriä ja rajat ylittäviä tuotantoja niiden alkuperän, budjettien koon ja rahoitusten mukaan. Tutkimuksessa kuitenkin todetaan, ettei heidän tähän mennessä suorittamansa tutkimustyö ja kvantitatiivinen analyysi voi luvata tarkkaa karttaa tuotantojen virtauksesta Euroopassa. (Olsberg & Barnes 2014, 36.)

Lisäksi Olsbergin ja Barnesin tutkimuksen mukaan monet maat eivät tällä hetkellä näytä seuraavan hankkeiden tai niiden saamien rahoitusten alkuperää, jota käytetään näiden tuotantojen kulujen maksamiseen. Tutkimuksesta käy ilmi, että ehdotuksen mukaisesti maita tulisi edellyttää toimittamaan enemmän tietoja hankekohtaisesti mahdollistaakseen tiedon analysoinnin, josta tuotantojen virtauksia eli liikkeitä Euroopassa on mahdollista arvioida perusteellisemmin. (Olsberg & Barnes 2014, 36–38.)

Olsberg ja Barnes kuitenkin nostavat esille tutkimuksessaan, että tuotannot näyttävät useimmiten suuntautuvan yleisesti Euroopan sisälle kuin sen ulkopuolelle. Kuitenkin Länsi-Euroopan tuotantosektorilla, kuten esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Irlannissa, monet tuotannot ovat peräisin Yhdysvaltojen suurista studioista, jotka ovat täten tärkeitä kannustimien käyttäjiä. (Olsberg & Barnes 2014, 36–38.)

Ulkomaalaisten tuotantojen houkuttelun lisäksi Olsbergin ja Barnesin tutkimuksessa mainitaan tuotantokannustimen vaikutus yhteistuotantojen määriin maissa, jotka ovat ottaneet järjestelmän käyttöönsä. Tähän vaikuttaa paikallisten tuotantoyhtiöiden halu nostaa tuotantojensa budjetteja tuotantokannustimen vaatimalle tasolle. (Olsberg & Barnes 2014, 38.)

Kun tuotantojen virtauksista ja suunnista Euroopassa saadaan tulevaisuudessa enemmän informaatiota, voidaan arvioida kannustinjärjestelmien välistä vuorovaikutusta ja siihen kohdistuvien päätösten vaikutuksia yhteistuotannoissa. Työ esittää, että kokonaiskuvan saaminen Euroopan järjestelmien vaikutuksesta syntyviin yhteistuotantoihin mahdollistaisi myös Suomen oman kannustinjärjestelmän mallin analysoinnin uudesta näkökulmasta ja voisimme Suomessa paremmin arvioida, miten saada nämä virtaukset suuntautumaan enemmän kohti Suomea.

Opinnäytetyössä voidaan todeta, kun analysoidaan jo läpikäytyjä motiiveja ja tuotantokannustimen vaikutuksia, että maat joissa on tuotantokannustin käytössä houkuttelevat hyvin mahdollisesti niitä maita yhteistuotantokumppaneiksi, joissa ei ole omaa kannustinjärjestelmää käytössä. Kuten aiemmin opinnäytetyössä mainittiin tuottajan päätöshierarkiaa analysoivassa kappaleessa, tuotantokannustimen ansiosta saadut vähennykset kustannuksiin merkitsevät paljon tuottajien päätöksenteossa.

4.3 Suomalaisen järjestelmän asema

4.3.1 Suomen maksuhyvitys verrattuna muihin Pohjoismaihin

On suuri hyöty, että Suomella on kansallinen tuotantokannustinjärjestelmä verrattuna esimerkiksi Pohjoismaisiin tunnustettuihin elokuvamaihin Ruotsiin ja Tanskaan. Kyseisissä maissa ei ole käytössä omaa kansallista kannustinjärjestelmää. Ruotsin ja Tanskan elokuva-alan rahoituspohja on kuitenkin vahvalla perustalla ja maat ovat Euroopan mittakaavassa suuria elokuvamaita. Ruotsissa toimii tehokas verkosto alueellisia tuotantokeskuksia ja -rahastoja. Tanskassa elokuvatuotannot ja sarjamuotoiset fiktiiviset TV-sarjat turvataan monivuotisilla parlamentaarisilla sopimuksilla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 17–18.)

Baltian mailla Latvialla ja Liettulla on alhainen hintataso verrattuna Suomeen. Molemmilla mailla on käytössä 20 prosentin maksuhyvitys. Isommalla tuotantokannustimella Suomi pystyy tulemaan vastaan kuluissa, jotka muuten houkuttelevat tuotantoja alhaisemman hintatason maihin, esimerkiksi työvoimakustannuksissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 28-29.) Lisäksi suurempi maksuhyvitys on parempi myös lukuisille jälkituotantopalveluita tarjoaville yrityksille (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 29).

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa vuodelta 2016 on perusteltu, miksi suomalaisen kannustinjärjestelmän maksuhyvitys on juuri 25 prosenttia hyväksytyistä kuluista. Ehdotuksen mukaan 25 prosenttia on sopiva maksuhyvityksen määrä tekemään Suomesta houkuttelevamman parantamalla kilpailukykyä verrattuna muihin Pohjois-Euroopan maihin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 28–29.)

Kansainvälisten tuotantojen näkökulmasta suurempi maksuhyvitysosuus tekee Suomesta houkuttelevamman tuotantomaan. Jotta Suomi pystyisi kilpailemaan naapurimaiden kanssa, varsinkin Viron ja Norjan kanssa, on maksuhyvityksen määrän peilattava ja oltava kilpailukykyinen kyseisten maiden kanssa. Viron maksuhyvitys riippuu tuotannosta ja vaihtelee 20 ja 30 prosentin välillä. Norjan maksuhyvitys on 25 prosenttia. Mikäli Suomen maksuhyvitys olisi vain 20 prosenttia, olisi Suomen asema kilpailussa liian heikko. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 28–29.)

FilmEstonian sivujen mukaan Virossa varattiin vuonna 2017 kannustinjärjestelmän käyttöön 1 miljoona euroa (FilmEstonia: Cash Rebate 2017). Norjan järjestelmälle on ehdotettu vuodelle 2018 noin 57 miljoonan norjan kruunun budjettia, eli noin 5,84 miljoonaa euroa¹ (Norwegian Film Institute 2017). On siis huomattava ero maiden välillä, että suomalaisen kannustinjärjestelmän budjetti ensimmäisenä vuonna 2017 on jopa 10 miljoonaa euroa.

Norjalaisen järjestelmän kriteereissä pitkien fiktiivisten elokuvien minimibudjetti on 25 miljoonaa norjan kruunua, eli noin 2,56 miljoonaa euroa² (Norwegian Film Institute 2017). Suomalaisen maksuhyvityksen kriteeri pitkän fiktiivisen elokuvan kokonaisbudjetista on myös 2,5 miljoonaa euroa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 29). Sen sijaan Virossa pitkien fiktiivisten elokuvien kokonaisbudjetin minimimäärä on vain 1 miljoonaa euroa (FilmEstonia: Conditions 2016, 3).

Näistä luvuista voidaan päätellä, että verratessa toisiinsa pitkien fiktiivisten elokuvien minimibudjettien kriteerejä, kilpailevat Suomi ja Norja keskenään suuremmista yhteistuetannoista. Suomeen ja Norjaan verrattuna Viro taas pystyy houkuttelemaan maahan pienemmän budjetin tuotantoja. Suomen eduksi verrattuna näihin kahteen maahan voi laskea korkeamman vuosittaisen budjetin eli niin sanotun rahakaton, noin puolet enemmän kuin Norjan vuodelle 2018 ehdotetun kannustinjärjestelmän valtiollinen budjetti.

Näihin kolmeen maahan voimme verrata myös Islannin maksuhyvitystä. Vuonna 2017 Islanti nosti maksuhyvitystään 20 prosentista 25 prosenttiin, eikä järjestelmälle ole määriteltä vuosittaista rahakattoa valtion puolesta. Islannin luonto myös erottuu muista Pohjoismaista, sillä maasta löytyy niin tulivuoria, kuumia lähteitä kuin jäätiköitä. (Variety 5.8.2016; Film in Iceland 2017.) Kannustinjärjestelmän käyttöönoton jälkeen Islannin elokuvatuotantojen liikevaihto on kasvanut 2010–2014 välisellä ajalla jopa 300 prosenttia. Vain neljässä vuodessa Islannin elokuvatuotantojen liikevaihto on ylittänyt nyt 100 miljoonaa euroa. Ulkomaisten tuotantojen osuus maksuhyvityksen saaneista maista ollut 53 prosenttia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 11.)

¹ Valuutta muunnettu 28.11.2017 klo 13.30, valuuttakurssi 0,10256.

² Valuutta muunnettu 28.11.2017 klo 14.30, valuuttakurssi 0,10256.

4.3.2 Suomalaisen kannustinjärjestelmän nopeus ja helppous

Yksi Suomen tuotantokannustinjärjestelmän myyntivalteista on järjestelmän nopeus ja helppous. Jo Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa vuodelta 2016 mainitaan että Suomen kannustinjärjestelmän tulisi olla yksinkertainen ja sisältää mahdollisimman vähän hallinnollisia vaiheita. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 28.) Tekesin tuotepäällikön Merja Salosen mukaan järjestelmän nopeus ja helppous onkin yksi tärkeimmistä näkökulmista, kun Suomen kannustinjärjestelmää markkinoidaan ulkomaille. Salosen (7.11.2017) mukaan palaute, joka tähän mennessä on saatu kotimaisilta ja ulkomaisilta tuottajilta, on ollut positiivinen. Maksuhyvityksen hakemisen helppous on ollut positiivisesti yllättävää ulkomaalaisille tuottajille, kun heille on esitelty Suomen järjestelmää. Myös päätöksenteko- ja maksuaikataulut ovat tuoneet positiivista palautetta, esimerkiksi mahdollisuus saada maksuhyvityksiä jo tuotannon aikana.

Salonen (7.11.2017) kertoi haastattelussaan, että kiitosta on saanut myös maksuhyvityksen varmuus. Mikäli tuotanto täyttää vähimmäiskriteerit ja on hakenut maksuhyvitystä ajoissa, hyvitykselle saa myönteisen päätöksen, eikä Tekes vertaile siten tuotantojen sisältöjä keskenään. Myyntivalttina on myös se, ettei ulkomaalaisen yrityksen tarvitse rekisteröityä Suomeen. Jos hyvityksen saa ulkomaalainen tuotantoyhtiö, maksetaan hyvitys suoraan kyseiselle yhtiölle ilman suomalaisia välikäsiä. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

5 Tuotantokannustimen hyödyt suomalaisille tuotantoyhtiöille

Olsbergin ja Barnesin vuoden 2014 selvityksessä tuodaan esille tuotantokannustimen vaikutukset audiovisuaalisen alan kokonaisliikevaihdon kasvuun, ammattitaidon ja osaamisen kehittymiseen sekä työllisyyteen. Kannustin vaikuttaa myös tuotantojen liikkuvuuteen yli maarajojen, liiketoimintamallien ja investointien lisääntymiseen. Haasteellista on, etteivät kaikki maat ole julkaisseet informaatiota kannustimien vaikutuksista, mutta esimerkiksi Ranska, Islanti ja Kroatia ovat julkaisseet tärkeää tietoa epäsuorista ja suorista hyödyistä. Olsbergin ja Barnesin mukaan tietoja julkaisseiden maiden mukaan kannustimilla on ollut laajoja positiivisia vaikutuksia. (Audiovisual Finland 2017; Olsberg & Barnes 2014, 32–35; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Kuvio 6. Tuotantokannustimen hyödyt (Audiovisual Finland 2017).

Yllä oleva kuvio avaa kannustimen hyötyjä Suomessa ja muissa maissa yleisellä tasolla. Tässä opinnäytetyössä keskitymme pääasiassa taloudellisiin hyötyihin kotimaisen tuotantoyhtiön kannalta.

5.1 Taloudellinen tuki ja uusi rahoitusmuoto

Kuten tässä opinnäytetyössä on aiemmin mainittu, tuotantokannustimen maksuhyvitys on uusi rahoitusmuoto Suomessa ja sen odotetaan tukevan Suomen rahoitusjärjestelmää ja koko tukirakennelmaa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016). Olsbergin ja Barnesin tutkimuksen mukaan tuotantojen volyymit ovat vaihdelleet jatkuvasti ja siihen on monia syitä, jotka eivät ole elokuva- ja TV-sektorin tahojen kontrolloitavissa. Kuitenkin tutkimus todistaa, että niiden maiden elokuvatuotannot ovat kasvaneet, joissa on jokin aikaisemmin tässä työssä esitellyistä kannustinjärjestelmämalleista käytössä. (Olsberg & Barnes 2014, 32.) Tutkimuksen esittämien väitteiden pohjalta voidaan todeta, että uusi rahoitusmuoto tuo taloudellista tukea tuotannoille ja samalla kasvattaa tuotantojen mahdollisuutta toteutua Suomessa.

Salonen kommentoi haastattelussaan kannustimen lisäävän yksityisten sijoittajien kiinnostusta elokuvatuotantoja kohtaan ja tämä myös vahvistaa tuotantojen rahoitus pohjaa.

Maksuhyvyitys kasvattaa tuotannon käytettävissä olevaa kokonaisrahoitusta ja täten helpottaa rahaliikenteen hoitamista, joka on suuri ongelma erityisesti pienemmissä tuotantoyhtiöissä, joissa tuotantojen vaikutus kassavirtaan on erittäin ratkaisevaa. (Salonen haastattelu 7.11.2017.) Kun kyseessä on kotimainen päätuotanto, kannustin mahdollistaa hankkeiden lisärahoituksen, ja se on päätuottajan näkökulmasta tärkeä asia, kertoo tuottaja Arto Halonen. Hänen mukaansa usein taistellaan hankkeen viimeisistä rahoituksista, jolloin kannustinjärjestelmä voi lopulta ratkaista, milloin hanke voi lähteä tuotantoon. Tässä tilanteessa usein kaikki muu rahoitus on kasassa ja täten kannustimella on ratkaiseva asema juuri kokonaisrahoitusten osalta ja tuotannon toteutumisen kannalta. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

Arto Halonen kertoo haastattelussa, että uusi tuotantokannustin on ehdottomasti hyvä asia ja se antaa paljon mahdollisuuksia. Hänen mielestään on hienoa, että Suomi on saanut oman kannustinjärjestelmän nyt kun se on ollut käytössä monessa muussa maassa ja täten Suomella on mahdollisuus olla kilpailukykyinen muiden maiden kesken, vaikka Suomi onkin korkean hintatason maa. Kannustimen saaminen Suomeen on ollut todella tärkeää ja järjestelmä on kehittynyt jatkuvasti sen käyttöön ottamisen jälkeen. Halonen kommentoi, että mikäli ulkomailla saadaan selville esimerkiksi jälkituotannon tapahtuneen Suomessa, voi se herättää kiinnostusta ja sitä myöten kasvattaa kilpailukykyä kun saadaan lisää jälkituotantoa Suomeen ja näin sillä on ehdottomasti vain hyviä vaikutuksia. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

Opinnäytetyössä keskitytään kansainvälisiin elokuvatuotantoihin, mutta on merkittävää tuoda esille kannustinjärjestelmän merkitys kansainvälisille TV-tuotannoille. Salonen kertoo, että TV-tuotantojen kannalta järjestelmä on ollut todella merkittävä, sillä ne eivät muuten olisi edenneet näin nopeasti tuotantoon. Näitä TV-tuotantoja on opinnäytetyön julkaisuhetkellä ollut kahdeksan, ja pääosin ne ovat kansainvälisiä yhteistuotantoja. Hän lisää, että Suomen Elokuvasäätiö rahoittaa draamallisia TV-sarjoja vain 500 000 – 1 miljoonan euron verran vuosittaisesta budjetistaan, joten kannustinjärjestelmä tuo merkittävän lisärahoituksen TV-tuotannoille. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

5.2 Kansainvälisen liiketoiminnan kehittyminen

Audiovisual Finlandin mukaan kannustinjärjestelmän kautta lisääntyvä kanssakäyminen kansainvälisten ja ulkomaisten tahojen kanssa vahvistaa kansainvälisen liiketoiminnan osaamista audiovisuaalisella alalla. Merkittävää suomalaisen yrityksen kansainvälisen

toiminnan kasvamisessa verkostotaloudessa on kontaktit ja näkyvyys. Lisäksi osallistuminen kansainvälisten isojen tekijöiden tuotantoihin kasvattaa ja vahvistaa Suomen osaamispääomaa sekä kotimaisen palveluliiketoiminnan kehittymistä. (Audiovisual Finland 2017.)

Tekesin tuotepäällikkö Merja Salosen mukaan Suomen kannustinjärjestelmää markkinoidaan kansainvälisissä tapahtumissa vuoden 2017 aikana ja sillä tavoitellaan kansainvälisiä tuotantoja kuvattavaksi Suomessa lähivuosien aikana. Kansainväliset yhteistuoannot ovat erittäin tervetulleita Suomeen, jotta kansainvälinen liiketoiminta kasvaisi. Toimivan liikenneverkoston lisäksi Suomessa on osaamista, työvoimaa ja kyvykkäitä tuotantoyhtiöitä. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

5.3 Taloudellinen hyöty työllisyyteen ja tuotantopalveluihin

Kannustinjärjestelmän tarkoitus on edistää Suomen houkuttelevuutta maana, kilpailukykyä ja tuoda palvelualoille elinvoimaisuutta. Järjestelmä edistää suomalaista audiovisuaalista kulttuuria, kehittämällä sen rakenteita, kilpailukykyä ja luoden lisää osaamista. Kannustinjärjestelmä lisää verotuloja maassa jossa se on otettu käyttöön, kun maahan tulee enemmän audiovisuaalisia tuotantoja käyttämään palveluita. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 10.)

Audiovisuaalisilla tuotannoilla on suuri mahdollisuus vaikuttaa muun muassa matkailuun. Elokuvienväyryspaikat saattavat olla niin tunnistettavia, että niiden vuoksi matkustetaan tiettyyn maahan, mikä lisää alueen elinkeinotoimintaa tai synnyttää mahdollisesti uutta liiketoimintaa. Turismi voi tuoda pitkällistä taloudellista toimeentuloa alueelle pitkään kuvausryhmän lähdön jälkeen ja auttaa sesonkiluonteisia aloja löytämään uusia tulonlähteitä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 10–12.)

Yksi tärkeimmistä tavoista, joilla voidaan määritellä kannustinjärjestelmän toimivuus, on työllisyyden kasvu. Olsbergin ja Barnesin tutkimuksessa annetaan esimerkkinä työllisyyden kasvuun Ranskan tilanne. Tutkimuksen mukaan Ranskan elokuva-alan sektorin työllisyys on noussut 38 prosenttia sitten vuoden 2004, ja televisioalan työllisyys on noussut 27 prosenttia vuodesta 2004. (Olsberg & Barnes 2014, 41–42.)

Samassa tutkimuksessa mainitaan myös alan freelancereiden osaamisen nousu, jonka ranskalaiset tuottajat olivat maininneet kyselyssä. Myös työvoiman liikkuvuus eri maiden

välillä on kasvanut, jolloin tuotantojen mahdollisuus palkata osaavaa työryhmää myös naapurimaasta on kasvanut, mikäli oman maan työryhmä ei riitä kattamaan tarvetta. (Olsberg & Barnes 2014, 41–42.)

Elokuvienvälikuvaukset ovat työvoimaintensiivisiä, eli kuvaukset vaativat useimmiten suuren työryhmän ja työvoimakustannukset vievät ison osan budjetista. Tuotannot vaativat paljon avustavia työtehtäviä ja paikallista osaamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 11.) Olsbergin ja Barnesin tutkimuksessa yksi tuotantokannustinjärjestelmän vaikutuksista on järjestelmän käyttöön ottaneen maan työvoiman käyttäminen täyteen tai melkein täyteen potentiaaliinsa. Järjestelmä tuo maahan lisää tuotantoja ja kasvattaa tuotantojen määrien lisäksi niiden kokoja. Näin työvoiman sekä audiovisuaalisen alan palveluiden työmäärä tulee nousemaan täyteen kapasiteettiin. Tämä lisää tehokkuutta sekä lisää taloudellisia hyötyjä. (Olsberg & Barnes 2014, 41–42.)

Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa on maininta, että tällä hetkellä Suomen tuotantohenkilöstö sekä -infrastruktuuri ovat alihyödynnettyjä ja mahdollisuuksia olisi suuremmalle käyttökapasiteetille. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 24.)

Audiovisuaalisen alan osaajien lisäksi elokuvat vaativat usein myös seuraavia palveluita:

- ääni- ja kuvauskaluston vuokraus
- kuvan ja äänen käsittely (siirtäminen ja editointi)
- lavastukselliset palvelut, kuten rakennus- tai sisustuspalvelut
- maskeeraus- ja kampaamopalvelut
- vaatetus- ja ompelupalvelut
- logistiikka- ja kuljetuspalvelut
- majoitus sekä ravintola-alan palvelut. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 11.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotuksessa kannustinjärjestelmän käyttöön ottamisesta Suomeen on esitelty suomalaisten elokuvakomissioiden laskelmat eri tuotantojen taloudellisista vaikutuksista paikallisille elinkeinonharjoittajille::

Kesällä 2014 Turun seudulla kuvattu *Tyttökuningas* kulutti suoraan 1,1 miljoonaa euroa ja välilliset vaikutukset mukaan lukien n. 2,6 miljoonaa euroa, toteutti 187 kuvauspäivää, työllisti 220 ammattilaista ja 80 harjoittelijaa, majoitusöiden määrä oli yhteensä 4 000 hoteleissa ja 4 000 asunnoissa.

Kesällä 2014 kuvattiin Lapissa intialainen Bollywood-elokuva *Shamitabh* varsinaisen matkailusesongin ulkopuolella. Lapland Hotelsien hotelli avattiin tuotantoa varten, ja majoitusöiden lukumäärä oli yhteensä 177.

Lapissa maaliskuussa 2016 kuvattu kiinalainen tv-reality sarja, *We are in Love*, Jiangsu TV jätti Lappiin suoraa tuloa 300 000 euroa, työllisti 10 paikallista opasta 2 viikoksi, toi 600 majoitusyötä. Sarjan odotettu katsojamäärä parhaimmillaan on 950 miljoonaa katsojaa/jakso (tv- ja netti levitys). (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, 12.)

Tuotantokannustinjärjestelmän vaikutuksia on vielä vaikea arvioida Suomessa, sillä järjestelmä on vasta tänä vuonna otettu käyttöön. Salosen (7.11.2017) mukaan Tekes tekee jatkuvasti vaikuttavuus arviointia, mutta vasta muutaman vuoden päästä näemme tarkemmin, kuinka kannustin on vaikuttanut suomalaiseen elinkeinotoimintaan ja audiovisuaaliseen alaan.

6 Suomen kannustinjärjestelmän taloudelliset haasteet

Työtä varten toteutetuissa haastatteluissa selvitettiin, minkälaisia haasteita on syntynyt kannustinjärjestelmän myötä. Halonen ja Salonen kertoivat molemmat haastatteluissaan erilaisista haasteista, jotka ovat joko käyneet ilmi kannustimen käyttöönoton jälkeen tai jotka ovat olleet tiedossa aikaisemmin ennen käyttöönottoa, näiden liittyessä elokuva-alan käytäntöihin ja uudenlaisen rahoitusjärjestelmän innovatiivisuuteen. Järjestelmän toimivuutta tutkitaan käytännössä ensimmäisten tuotantokannustimen vuosien aikana. Vasta käytännön kokemuksen myötä tiedetään, miten sitä tulee muuttaa ja kehittää. Tässä opinnäytetyössä avataan esille nousseita haasteita ja pohditaan kannustinjärjestelmän kehittämisehdotuksia.

Halonen ja Salonen kertovat molemmat haastatteluissaan, että vuonna 2017 Suomen kannustinjärjestelmän haasteeksi muodostui rahojen loppuminen ensimmäisenä vuonna varhaisessa vaiheessa. Halosen mukaan *The Guardian Angel* hankkeen suhteen tilanne on ollut hyvä, sillä maksuhyvitystä haettiin ajoissa. Hän myös ymmärtää, että riskinä pidettiin sitä, ettei rahalle olisikaan tarpeeksi hakijoita. Hänen mukaansa rahojen loppuminen kesken vuotta on haasteellista, koska tuotantoja tulisi saada järkevästi käyntiin ja kun rahaa ei olekaan, tuotantoa on haasteellista saada kunnolla käynnistettyä. (Halonen haastattelu 14.11.2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Salonen tuo esille, että haasteita löytyy yleisesti kaikkien rahoitusmuotojen ja niiden voimassaoloaikojen suhteen. Tuotantoyhtiöille syntyy haasteita rahoituksia hakiessa ja ennakotuotannon viemisessä eteenpäin rahoituspäätösten ollessa voimassa vähän aikaa ja niiden ollessa varsin riippuvaisia toisistaan. Lisäksi näihin menee hirveästi aikaa ja voimassaoloajan ylittyessä rahoitus voi kaatua, kun toisen rahoituksen sopimus ei ole enää hakemusta käsiteltäessä voimassa. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Halonen kertoo, että elokuva-alalla on käytäntöjä, joita Tekesin tulisi huomioida enemmän järjestelmää kehittäessään ja hän huomauttaa, että Tekes on joutunut opettelemaan näitä asioita varsin paljon. Joustavuutta on ollut, mutta Halosen mukaan tämä ei ole ollut helppoa. Esimerkiksi Letter of Commitment eli rahoittajan allekirjoittama sitoumus rahoituksesta on tuonut esille haasteita, sillä Tekesin on ollut hänen mielestään haasteellista ymmärtää näiden sitoumusten luonnetta. Halonen kommentoi myös, että eurooppalaisessa rahoitusjärjestelmässä, mukaan lukien eurooppalaiset kansalliset instituutit, on muodostunut sääntöjä ja rahoituskäytäntöjä, joita kuitenkin Tekes ei halua hyväksyä eikä mukailla sääntöjään alan käytäntöjen pohjalta. Tekes ei täten hyväksy tiettyjä kuluja tai tietyllä tavalla syntyneitä kuluja, joita hyväksytään yleensä elokuva-alalla. Tekes on muokannut käytäntönsä sellaisten yritysten käytäntöjen mukaan, jotka eivät toimi elokuva-alalla, ja koska nämä käytännöt poikkeavat elokuva-alalla toimivien tahojen hyviksi havaitsemistaan omista toimintatavoista, on tämä Tekesin byrokratian purkaminen haasteellista, Halonen kertoo. Hän tarkoittaa, että elokuva-alan käytäntöjä kohtaan tarvitaan ymmärrystä ja joustavuutta ja täten avoimuutta Tekesin puolelta. (Halonen haastattelu 14.11.2017.) Voimme tässä kohdassa todeta, että elokuva-alan käytännöt haastavat ne toimintatavat, joihin Tekes on turvautunut, ja ne tunnistamalla voidaan etsiä ratkaisuja, joihin on kaikkien tahojen mahdollista sopeutua.

Maissa, joissa on käytössä kannustinjärjestelmä, on huomattu palkkojen nousevan korkeiksi, mutta Suomessa sitä ei vielä ainakaan ole tapahtunut, Halonen täsmentää. Korkean maksuhyvityksen omaavassa Irlannissa ja Belgiassa on palkat nousseet suuriksi ja se on kannustinjärjestelmän kannalta haasteellista. Vaikka hyvitys on merkittävä, osa tuotannon kuluista kasvaa samalla. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

Arto Halonen harmittelee, että joskus yhteistuotannot ovat liian keinotekoisia eli elokuvista tehdään väkisin kansainvälisiä yhteistuotantoja ilman selkeitä syitä ja motiiveja (Halonen haastattelu 14.11.2017). Tämä on haasteellista kannustinjärjestelmän kannalta, sillä vaikka kannustimen hyvä puoli ja tarkoitus on kasvattaa kansainvälisten tuotantojen

määrää, nämä yhteistyöt eivät välttämättä ole harkittuja tai syntyneet luontevasti esimerkiksi yhteisten tavoitteiden ja intressien myötä. Kansainvälisyys on yleisesti ottaen hieno asia ja Halonen korostaa, että hankkeiden tuleekin juuri olla luontevia ja yhteistyön perusteltua (Halonen haastattelu 14.11.2017).

Suomella on mahdollisuus kilpailla tuotantojen saamisesta maahan käytännössä vain Baltian maiden kesken ja Pohjoismaissa niin kauan kuin Ruotsissa ei kannustinjärjestelmää ole, kertoo Salonen. Suomi ei ole halvin maa ja sen takia moni muu Euroopan maa, kuten Saksa tai Englanti, pystyvät kilpailemaan paremmin tuotantojen virtauksessa, kun näissä maissa rahallista tukea löytyy enemmän. Suomen on mahdollista kilpailla muiden maiden kanssa rahoitusjärjestelmässään sen etujen, kuten hakuprosessin helppouden ja nopeuden avulla, Salonen korostaa. Haasteellista on, miten Suomi Pohjoismaiden joukossa saa houkutelua maat juuri tänne, eikä esimerkiksi Norjaan tai Ruotsiin, missä myös luonto houkuttelee tuotantoja. Halonen kokee, että Suomen hintatason vuoksi sen on haasteellista olla kilpailukykyinen elokuva-tuotantojen suhteen, mutta kannustinjärjestelmä mahdollistaa sen ja tuo Suomen samalle viivalle niiden maiden kanssa, joissa kannustin on myös käytössä. (Halonen haastattelu 14.11.2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

7 Kannustinjärjestelmän tulevaisuuden suunta

Kuten aiemmin tässä opinnäytetyössä on mainittu, opetus- ja kulttuuriministeriö analysoi kannustinjärjestelmää ennen sen käyttöönottoa arvioimalla Euroopassa yleisimmin käytössä olevia kannustinjärjestelmän malleja Olsbergin ja Barnesin vuoden 2014 selvityksen perusteella ja kuuli työryhmän asiantuntijajäseniä. Tätä samaa arviointia on tehty kannustimen käyttöönoton jälkeen ja Tekesin tuotepäällikön Merja Salosen mukaan arviointia on tehty esimerkiksi kuulemalla asiantuntijajäseniä, kuten tuottajia ja ministeriön edustajia, koskien kannustimen hakuprosessia ja sen toimivuutta sekä analysoimalla vuoden 2017 hakemuksia. Tarkoitus on tehdä päivitetty esitys kannustinjärjestelmän kehittämiskohdista ensi vuodeksi 2018. Vuonna 2017 järjestelmä noudattelee Opetus- ja kulttuuriministeriön vuoden 2016 ehdotusta kannustinjärjestelmän käyttöönotosta ja sen vähimmäisvaatimuksia on selvennetty ja muokattu sittemmin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Kannustimen suhteen on kerätty palautetta tuotantoyhtiöiden edustajilta, Salonen kertoo. Tässä työpajassa saatiin hyvää verbaalista palautetta, mikä keskittyi hakemisprosessiin, hän lisää. Salonen myös kommentoi Tekesin keräämää palautetta, että Tekesin kanssa koetaan voivan käydä keskustelua, kun sisältöä ei arvostella. Kannustin toimii 'first come, first served' -periaatteella eikä sisältöön käytännössä puututa, Salonen tarkentaa. (Salonen haastattelu 7.14.2017.)

Salonen kokee, että Elokuvasäätiö toimii suomalainen kulttuuri edellä ja sille on tärkeää kulttuurin edistäminen. Kannustimen kannalta tärkeintä puolestaan Salosen mielestä on tuotannon vaikutus työllisyyteen ja liikevaihdon kasvuun audiovisuaalisella alalla. Hän lisää, että aika näyttää miten ollaan onnistuttu valitsemaan oikeanlaiset projektit ja Tekes tekee kannustimen osalta jatkuvaa vaikuttavuusarviointia. Tekes on Salosen mukaan käynnistänyt kannustimen vaikuttavuusarvioinnin ja muutaman vuoden päästä osataan arvioida kannustimen toimivuutta Suomessa ja sitä, minkälaisia sen piirteet ovat. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Tuottaja Arto Halosen mielestä pienetkin askeleet ovat nyt tärkeitä ja kannustinjärjestelmä mahdollistaa ja vauhdittaa asioita, jotta Suomessa ei olla pimennossa yhteistuotantojen suhteen. Omaan hankkeeseen viitaten Halonen kertoo, että merkittävää on se kun on mahdollisuus hakea suomalaislähtöiselle tuotannolle tukea tämän järjestelmän ansiosta, vaikka kyseessä on kansainvälinen tuotanto. Hän myös lisää, että kuka vain ei pääse maksuhyvitystä hankkeelleen hakemaan korkean budjettivaatimuksen vuoksi ja sen tarkoitus onkin lisätä ison budjetin kansainvälisten tuotantojen määrää Suomessa. Kannustinjärjestelmä tukee nimenomaan kotimaista yritystoimintaa ja sitä kautta kansainvälistä toimintaa, eli kannustin ei pelkästään houkuttele muita maita tänne, vaan sen avulla myös vahvistetaan kotimaisen elokuva-alan asemaa ja maahan kasvavissa määrin kansainvälistä osaamista, Halonen kommentoi. (Halonen haastattelu 14.11.2017.)

Tässä työssä aikaisemmin nostettiin esille esimerkki Islannin maksuhyvitysmallista, jonka myötä maan elokuva-alan liikevaihto on noussut yli 300 prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2014. Islannissa ulkomaisten tuotantojen osuus kannustimesta on ollut 53 prosenttia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 11.) Tämän tuloksen ja seurausten perusteella voidaan tässä opinnäytetyössä esittää, että Islannin esimerkin valossa Suomen kannustin voi kasvattaa maan elokuva-alan liikevaihtoa huomattavasti ja täten parantaa paikallisen elokuvatuotannon tilannetta. Kannustinjärjestelmän lisätessä maan elokuva-

tuotantojen määrää ja liikevaihtoa, kuten tiedossa olevista esimerkeistä voidaan päätellä, samalla lisääntyy suomalaisten elokuvatuottajien luottamus rahoittajia kohtaan ja se luo myös turvaa yritystoiminnalle ja hankkeiden toteuttamiselle. Opinnäytetyössä voidaan todeta, että kannustimen vaikutukset suomalaisten tuotantoyhtiöiden toimintaan heijastuvat myös ulkomaisiin yhteistyökumppaneihin ja se kasvattaa halua tehdä yhteistyötä suomalaisten elokuva-alan toimijoiden kanssa. Koemme myös, että elokuva-alan liikevaihdon kasvu vaikuttaa luonnollisesti positiivisella tavalla Suomen kansantalouteen ja muiden alojen liikevaihdon kasvuun kasvavissa määrin.

Halonen ja Salonen esittävät ajatuksen, että voisi olla mahdollisesti parempi vaihtoehto, jos kannustimen vuosibudjetille ei ole olemassa olevaa kattorajaa, jos vain siihen on budjetoida enemmän rahaa. Raha tulee lopulta valtiolle takaisin, hän täsmentää. (Halonen haastattelu 14.11.2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Jälkituotannon odotetaan nousevan merkittäväksi tuotannon osa-alueeksi, johon maksuhyvitystä haetaan, kertoo Salonen haastattelussaan. Tekes ei ole hänen mukaansa varsinaisesti keskittynyt mihinkään tuotannon osa-alueeseen, eikä voida puhua vielä mistään varmasta tiedosta, sillä markkinointi alkoi vasta viime helmikuussa 2017. Salonen huomauttaa, että vasta kaksi ulkomaalaista päätuottajaa ovat kuvaamassa Suomessa, joista toinen saapui Suomeen kuvauspaikan vuoksi ja toinen jälkituotannon takia. Markkinointikohdennus tulee näyttämään mihin suuntaan mennään sen suhteen, että tuotannon osa-alueisiin maksuhyvitystä haetaan tulevaisuudessa. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Lapin komissiolla on vuonna 2017 tekeillä kuusi koko illan elokuvaa ja neljä tv-draamasarjaa. Näistä tuotannoista osa on kansainvälisiä yhteistuotantoja, joissa on mukana suomalainen tuotantoyhtiö, tai täysin ulkomaalaisia tuotantoja esimerkiksi Kiinasta tai Iso-Britanniasta. Lapin houkuttelevuus kuvauslokaationa vaikuttaa suuresti tuotantomääriin, ja tuotantokannustin on edesauttanut määrrien kasvua. Viime vuosina eri tuotannot ovat jättäneet Lapin paikallistalouteen 1–1,5 miljoonaa euroa vuodessa, ja summan odotetaan nousevan vuosille 2017 ja 2018. (Mikkonen Kaleva.fi 19.11.2017.)

Salosen mukaan Tekes markkinoi kannustinjärjestelmän rahoituspalvelua ja kansainvälistä markkinointia on hoitanut konsortio, jossa ovat mukana neljä elokuva-alan komissiota, Suomen Elokuvasäätiö ja Suomen Audiovisuaalisen alan tuottajat SATU Ry sekä Finnanimation. Esimerkiksi Länsi-Suomen elokuvakomission elokuvakomissaari Teija

Raninen kertoo Ylen artikkelissa, että erityisesti intialaiset ovat kiinnostuneet suuresti Suomen kannustinjärjestelmästä ja tällä hetkellä käydään neuvotteluita kahden tuotannon osalta, jotka mahdollisesti tulisivat Suomeen kannustimen houkuttelemana. (Koskinen YLE 10.3.2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Kuvio 7. Suomen tuotantokannustimen markkinointikohteet (Tekes 2017e).

Edellä oleva kuvakartta hahmottaa Tekesin markkinointistrategiaa. Kuvassa eritellään maat, joissa Tekes markkinoi Suomen maksuhyvitysmallia ja pyrkii promootioon myötä lisäämään kansainvälistä kiinnostavuutta Suomea kohtaan. (Tekes 2017e.)

Kuten opinnäytetyössä aikaisemmin tuotiin esille sen hyötyjä, kannustin mahdollistaa yksityisen rahoituksen lisääntymisen rahoittajien kiinnostuessa järjestelmästä. Salonen kommentoi, että Tekes järjesti syyskuussa 2017 rahoittajatilaisuuden, johon kutsuttiin paikalle julkisia ja yksityisiä rahoittajia sekä sijoittajia. Hänen mukaansa pyrkimys oli nostaa keskusteluun mahdollisuus EU:n takausjärjestelmästä, jossa takausrahasto takaa 70 prosenttia yrityksen rahoituksesta silloin kun yritys rahoittaa luovan alan tuotantoa. Salonen lisää, että Romaniassa, Espanjassa ja Ranskassa rahoituslaitokset ovat lähteneet hyvin mukaan, mutta Suomessa se ei ole vielä lähtenyt käyntiin ja täten tarjoaisi Pohjoismaissa mahdollisuuksia myös Suomelle. (Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Salonen tuo haastattelussa esille alueelliset komissiot, jotka tukevat tuotantoja alueellisesti. Lisäksi monet kaupungit tukevat paikallisia tuotantoja, hän lisää. Salonen kertoo,

että näin voidaan tehdä markkinointisopimuksia, joissa rahaa laittamalla tuotantoon kaupunki saa esimerkiksi kuvia markkinointitarkoituksiin. Tätä voidaan kutsua sponsoriyh-teistyöksi, hän lisää. Kyseessä on kuitenkin enemmän tuki kuin rahasto. (Salonen haastattelu 7.11.2017.) Myös Halonen kertoo, että esimerkiksi Tampereella ollaan kehittämässä alueellista lisäkannustinta ja tämä on erittäin hyvä asia. Hän myös nostaa esille tuotantokannustinjärjestelmän markkinoinnin merkityksen kansainvälisissä elokuvamar-keteissa, kuten American Film Marketissa promootio on oleellinen osa tietoisuuden luo-mista ja kun siihen satsataan, voidaan tehdä myös kotimaista kannustinjärjestel-määmmä tutummaksi ulkomailla, ja saamaan tuloksia aikaiseksi. (Halonen haastattelu 14.11.2017.) Nostamme tässä kohdassa esille mahdollisuuden, jossa kannustinjärjes-telmän myötä ammattitaitoinen työvoima ja osaaminen tulisi jakautumaan enemmän ym-päri Suomea tulevaisuudessa. Tällä hetkellä suurin osa elokuva-alan tuotannoista teh-dään Helsingissä ja täten osaaminen sekä työvoima ovat keskittyneet alueelle. Us-komme, että kannustinjärjestelmällä ja alueellisten komissioiden toiminnalla on vaikutuk-sia tuotantojen lisääntyessä kansallisesti ja se lisää taloudellisia hyötyjä ympäri Suomea pääkaupunkialueen lisäksi.

Mitä tulee TV-sarjojen suhteen, Salonen uskoo nykytilanteen pohjalta tuotantokannusti-men edistävän suomalaisen tv-draaman kansainvälistä rahoitusta. TV-sarjoja katsotaan nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin ja se on digitaalisen jakelun ansiota. Salonen lisää haastattelussaan, että Suomesta on myyty jo joitakin TV-tuotantoja kansainväli-seen levitykseen ja se näyttää todella lupaavalta suunnalta TV-tuotantojen suhteen. (Sa-lonen 2017; Salonen haastattelu 7.11.2017.)

Tuotantokannustin on nyt käytössä Suomessa ja ne haasteet, jotka ilmenivät ennen sen käyttöönottoa, voidaan tulevaisuudessa minimoida. Esimerkiksi Klaus Härön ohjaama *Saksan Kuningas* kuvattiin Saksassa Suomen sijaan, kun Suomesta puuttui tuotanto-kannustin. Solar Films Oy:n toimitusjohtaja Jukka Helteen mukaan suomalaiset tuotanto-olosuhteet ovat olleet yksi syy siihen, miksi elokuva tehtiin jälkitöitä myöten Saksassa ja maan rahoitusjärjestelmää hyödyntämällä on ollut odotettavissa huomattavia säästöjä. Sama tilanne oli MRP Matila Röhr Productions Oy:n tuottaman ja AJ Annilan ohjaaman *Ikitie* -elokuvan suhteen. Elokuva kuvattiin Virossa, jossa kannustinjärjestelmä kattaa 30 prosenttia verovähennyksen. Tässä lokaatiota koskevassa valinnassa painoi Viron rahoit-tuksen varmistuminen ennen Suomen rahoitusta ja virolaisen rahoituksen merkittävyys hankkeen rahoituskeinona. (Elokuvauutiset 17.5.2016.)

Kyseiset hankkeet toimivat avaavina esimerkkeinä, miten uusi tuotantokannustin voi tulevaisuudessa estää edellä mainittujen kaltaisten tuotantojen valumisen muihin maihin ja uskomme, että Suomen maksuhyvitysmalli otetaan kasvavissa määrin huomioon tuotantojen päätöksenteossa sen aikaisempaa vahvemmillä kilpailutekijöillä ja hyödyillä. Viime vuosikymmeninä yhteistyö on kasvanut Suomen ja Viron välillä (Elokuvauutiset 17.5.2016). Tässä työssä esitetään saadun tiedon pohjalta päätelmä, että Suomen maksuhyvitysmalli tulee muuttumaan yhteistyökuvioita ja tuotantoja tulee virtaamaan myös Virosta Suomeen tulevaisuudessa joko kuvausten tai jälkituotannon osalta.

Salonen uskoo, että kannustinjärjestelmä luo suomalaisesta elokuva-alasta yhä kansainvälisemmän, mutta rahoituspalvelun edut eivät ole ainoa syy siihen. Hän uskoo, että suurin teho lähtee itse palvelusta, joita suomalaiset tuotantoyhtiöt ja tuotantoja palvelevat yritykset tarjoavat ulkomaisille tuotannoille. Se ratkaisee lopulta, saamme vakioitua kansainvälisten tuotantojen virran Suomeen, Salonen lisää Hän myös lisää, että Suomessa pitää miettiä löytyykö osaamista, esimerkiksi kiinalaiseen tai amerikkalaiseen tuotantoon pätevää linjatuottajaa tai miten hyvin heitä pystytään palvelemaan. Hän myös heittää esille ajatuksen, että näyttelijöiden, ohjaajien ja säveltäjien menestys Hollywoodissa voisi lisätä kansainvälistä kiinnostusta Suomea kohtaan. Muutos lähtee audiovisuaalisesta alasta ja Salosen mukaan Tekes olisi se auttava tuki tässä muutoksessa. (Salonen, haastattelu 7.11.2017.)

8 Yhteenveto

Opinnäytetyön prosessin aikana Suomen kannustinjärjestelmään kohdistuneista kokemuksista ja haasteiden kehittämiskohdista on löydetty niin yhtäläisyyksiä kuin eroavaisuuksia tekijöiden toteuttamien haastattelujen myötä. Suomalaisen päätuottajan ja Tekesin edustajan antamien kommenttien myötä on selvää, että kannustinjärjestelmälle on ollut suuri tarve Suomessa ja se on hyödyksi alan tekijöille. Kannustinjärjestelmä on tärkeä Suomen elokuva-alan kilpailukyvyn nostamiseksi ja paikallisen elokuva-alan toiminnan edistämiseksi.

Kannustinjärjestelmän toimivuudesta on muista maista kerätty paljon positiivista palautetta ja konkreettisia lukuja, jotka viittaavat alan kasvuun, ja tätä tietoa kartoitetaan jatkuvasti. Järjestelmä on vielä innovatiivinen rahoitusmuoto Suomessa, ja sen takia on vielä varsin aikaista sanoa, onko maksuhyvitysmalli ja sen raamit sopivat Suomeen ja kuinka järjestelmä tulee muovautumaan seuraavien vuosien aikana. Maksuhyvitysmalli on kuitenkin vähiten hallinnollisin kolmesta perusmallista, ja Suomen verojärjestelmän takia Suomeen ei ole kannattavaa ottaa veropohjaista kannustinjärjestelmää. Voidaan toisaalta todeta, että esimerkiksi verovähennyismalli houkuttelisi enemmän yksityistä rahoitusta. Haastatteluissa kerätyn palautteen myötä tämä opinnäytetyö esittää, että taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna tuotantokannustin on tähän mennessä osoittanut enemmän positiivisia puolia ja vaikutuksia haittojen sijaan.

Maksuhyvityksen saaneille tuottajille positiivinen päätös lisää varmuutta investoida tuotantoihin ja kannustaa yritystoiminnan jatkamiseen. Suomen kallis hintataso, pieni kieli-alue ja muuhun Eurooppaan verrattain alhaiset tuotantobudjetit ovat vaikeuttaneet niin tuotantomäärien kuin budjettien kasvua Suomessa. Tuotantokannustin vastaa rahoitusvajeen kattamisen tarpeisiin ja toivottavasti varma rahoitusmuoto houkuttelee alalle myös lisää yksityistä rahoitusta. Tuotantokannustin lisää maan taloudellista kilpailukykyä, kun Suomi on samalla viivalla muiden järjestelmän käyttöön ottaneiden maiden kanssa. Esimerkkinä tässä työssä on esitelty Viron ja Norjan järjestelmät, joista vertailun jälkeen voidaan todeta, että Suomen järjestelmällä on mahdollisuus kilpailla kyseisten maiden kanssa. Kannustinjärjestelmä mahdollistaa tuotantojen houuttelemisen Suomeen sen sijaan, että tuotannot päätyisivät tulevaisuudessa muualle.

Lisäksi tuotantokannustin lisää suomalaisten tuotantoyhtiöiden halukkuutta jäädä Suomeen, kun maassa syntyneille kustannuksille voi hakea maksuhyvitystä. Tuotantokannustinjärjestelmä myös auttaa pienempiä maita kasvattamaan yhteistuotantojen kapasiteettia. Kuten Islannin esimerkki liikevaihdon nopeasta kasvusta osoittaa, Suomella on mahdollisuus kasvattaa elokuva-alan liikevaihtoaan.

Toistaiseksi tukea on haettu eri tuotannoissa pääasiassa kuvausjaksoa varten, mutta nousevissa määrin myös jälkituotannon toteuttamiseen. On kuitenkin liian aikaista vetää johtopäätöksiä siitä, mihin tuotannon osa-alueille kohdistuvat apurahat tullaan hakemaan tulevaisuudessa. Tulee olemaan mielenkiintoista seurata, houkutteleeko Suomi kannustimen käyttöönoton jälkeen enemmän ulkomaalaisia tuotantoja kuvausmaana, vai vahvemmin yhteistuotantomaana, josta ostetaan muun muassa jälkituotantopalveluita. Tulevaisuudessa myös voidaan arvioida enemmän sitä, kuinka esimerkiksi suomalaisten tuotantoyhtiöiden yhteistyö virolaisten tuotantoyhtiöiden kanssa tulee muuttumaan nyt, kun Suomella on oma kilpailukykyinen kannustinjärjestelmä.

Suomalaisen kannustinjärjestelmän myyntivaltteja ovat sen nopeus ja helppous, joilla Suomen tuotantokannustinta markkinoidaan ulkomaalaisille tuotantoyhtiöille. Järjestelmän vuosittaisella määrärahalla on kuitenkin rahakatto, jonka täytyessä tuotannot eivät voi enää hakea maksuhyvitystä ennen ensi vuoden määrärahoja. Maksuhyvityksen hakeminen vaatii tuottajilta sopeutumista uutta rahoitusmallia kohtaan ja vaikuttaa myös siten mahdollisesti Suomen tuotantojen tuotantoaikatauluihin, koska määrärahoja on kannattavaa hakea heti vuoden alussa. Opinnäytetyössä voidaan esittää, että tuottajat mahdollisesti joutuvat viivästyttämään tai aikaistamaan tiettyjen tuotantojen kuvausjaksoja hakeakseen maksuhyvitystä alkuvuonna ja tämä voi vaikuttaa hankkeen muiden suomalaisten rahoitusten tukihakemusten aikatauluihin. Seuraavien vuosien aikana nähdään, miten tuotantokannustin vaikuttaa yleisesti alan tuotantoaikatauluihin tai maksuhyvityshakemuksen määrään, ja kuinka Tekes pystyy vastaamaan kasvavaan kysyntään. Onko mahdollista, että tulevaisuudessa Suomen tuotantokannustimella ei ole rahakattoa? Vuoden 2017 määrärahat loppuivat kesken vuoden ja määrärahojen rajattomuus voisi lisätä joustavuutta ja helppoutta, rajoittamatta myöskään tuotantojen toteutusajankohtaa.

Tuotantokannustimen kriteeri pitkien fiktioelokuvien minimibudjetista, 2,5 miljoonaa euroa, antaa suomalaisille tuotantoyhtiöille varmuutta ja rohkeutta niin kasvattaa budjetteja kuin tehdä enemmän kansainvälisiä yhteistuotantoja. Kannustinjärjestelmä ei kilpaile

Suomen Elokuvasäätiön myöntämän tuotantotuen kanssa, sillä sitä voivat hakea myös täysin kotimaiset hankkeet ja kannustinjärjestelmän hakukriteeri budjetin minimistä sopii paremmin kansainvälisten yhteistuotantojen mediaanibudjettiin. Näin tuotantokannustin edistää nimenomaan kansainvälisiä yhteistuotantoja toteutumaan suuremmalla volyyminilla.

Tuotannot valitsevat sopivan kuvausmaan aina taiteelliset ominaisuudet, kuten käsikirjoitus ja visuaalinen tyyli edellä. Jotta Suomi olisi houkutteleva kuvausmaa, täytyy Suomen vastata tuotantojen tarpeisiin kuvauslokaatioiden ja studiotilojensa kautta. Mikäli Suomen tarjonta sopii tuotannolle, taloudellinen puoli ja rahoitusjärjestelmät tulevat kuitenkin heti osaksi tuottajien päätöksentekoa, ja Suomen on oltava tässä vaiheessa kilpailukykyinen. Lisäksi on kuitenkin analysoitava, miten kehitämme alan infrastruktuuria ja tuotantopalveluita, sekä miten toteutamme mahdollisuuksia henkilöstön kansainvälisen osaamisen kehittämiseen.

Halosen ja Salosen antamien vastausten myötä voimme tässä työssä esittää, että Suomen kannustinjärjestelmän haasteena on elokuva-alan käytäntöjen sovittaminen yhteen muiden alojen käytäntöjen kanssa, joihin Tekes on toiminnassaan tottunut. Elokuva-alan toimijoiden kesken alan käytännöt ovat hyväksi havaittuja, mutta ne poikkeavat merkittävästi muiden alojen käytännöistä esimerkiksi rahoituksen sitoumusten käsittelyn suhteen. Näiden käytäntöjen eroavaisuuksien suhteen käydään tahojen välillä vuorovaikutusta ja keskustelua, sekä haasteiden eteen pyritään löytämään kumpaakin tahoja miellyttävät ratkaisut, joilla kannustinjärjestelmän ohjeistukset ja raamit saadaan lukittua.

Tekes on joutanut ja kuunnellut elokuva-alan edustajia, sekä vastaanottanut alan toimijoiden kehitysehdotuksia ja pyrkinyt kehittämään kannustimen toimintaa Suomessa. Samaa joustavuutta tulee löytyä elokuva-alan tekijöiden suunnalta. Elokuva-alalla on omat tapansa jotka ovat toimineet tähän mennessä, mutta on aina tarpeen analysoida, miten alan sopimuksia, rahoituskäytäntöjä tai yhteistuotantosopimuksia voitaisiin elokuvatuotannoissa tehostaa ja parantaa. Kannustinjärjestelmä ja muut vaihtoehtoiset rahoitusmuodot voivat tulevaisuudessa auttaa tuotantoyhtiöitä kehittämään yhteistuotantojensa rakenteita ja selkeyttää toimintatapojaan.

Opinnäytetyö tarjoaa työkalut kannustinjärjestelmän kehittämistyölle tuomalla esille sen haasteet ja kehittämiss ehdotukset selkeästi eri tahojen näkökulmista. Seuraavien vuosien aikana nähdään, kuinka Suomen malli edesauttaa Suomen kilpailukykyä elokuva-alalla

ja minkälaiset vaikutukset sillä on taloudellisesti Suomen kansantalouteen. Voidaan todeta, että suomalaisen elokuva-alan kehittäminen ja kansainvälistäminen ovat kannustimen ansiosta mahdollisia ja sen suhteen saadaan tarvittavaa tukea. Laajempi kansainvälistyminen voi viedä suomalaisen henkilöstön osaamisen sekä elokuvien sisällön uudelle tasolle. Opinnäytetyö tarjoaa myös työkalun ja alustan laajemmalle tutkimukselle aiheesta, sekä toimii ajankuvana aikaan, jolloin tuotantokannustin on Suomessa vielä täysin uusi ja tuntematon vaikuttaja.

Lähteet

Audiovisual Finland 2017. Suomen audiovisuaalisen alan tuotantokannustin vuonna 2017. <<http://tuotantokannustin.fi/>> (luettu 15.9.2017).

Elokuvauutiset 17.5.2016. Ikitie kuvataan Virossa ja Suomen kuningas Saksassa. Elokuvauutiset. Luettavissa osoitteessa: <http://www.elokuvauutiset.fi/site/uutiset2/kotimaa2/6788-ikitie-kuvataan-virossa-ja-suomen-kuningas-saksassa> (luettu 24.11.2017).

Elokuvuvuosi 2016: Facts & Figures. 2017. Toimittajat: Hautamäki, Reetta & Sotaniemi, Joonas. Suomen Elokuvasäätiö. Helsinki. 12.

FilmEstonia: Cash Rebate. <http://www.filmestonia.ee/cash_rebate> (luettu 28.11.2017).

FilmEstonia: Conditions. <http://filmestonia.eu/new_admin/f/20161229142748Film_Estonia_Conditions_07.12.2016.pdf> (luettu 28.11.2017).

Film in Iceland: Legislation. <<http://www.filminiceland.com/incentives/the-legislation/>> (luettu 28.11.2017).

Hemilä, Hanna 2004. Karikot ja menestystarinat kansainvälisissä elokuva-alan yhteistuotantohankkeissa. Helsinki: Suomen Elokuvasäätiö ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus.

Koskinen Paula 10.3.2017. Yle Uutiset. Intialaiset elokuvatuotannot kiinnostuivat Suomesta kuvauspaikkana. Luettavissa osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-9501094>> (luettu 24.11.2017).

Mikkonen Eija 19.11.2017. Kaleva. Myös kesäinen Lappi kelpaa nyt elokuvaan – tuotantobuumi tuo miljoonia euroja Pohjoiseen. Luettavissa osoitteessa: <http://www.kaleva.fi/uutiset/pohjois-suomi/myos-kesainen-lappi-kelpaa-nyt-elokuvaan-tuotantobuumi-tuo-miljoonia-euroja-pohjoiseen/776538/> (luettu 4.12.2017).

Norwegian Film Institute: The Incentive Scheme. <<https://www.nfi.no/eng/grantsfunding/the-incentive-scheme>> (luettu 28.11.2017).

Olsberg, Jonathan & Barnes, Andrew 2014. Impact analysis of fiscal incentive schemes supporting film and audiovisual production in Europe. Olsberg SPI. Strasbourg: European Audiovisual Observatory.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Pieni riski – suuri mahdollisuus: Ehdotus audiovisuaalisen tuotannon kannustinjärjestelmäksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu.

Salonen Merja 2017. Blogi. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimella suuri kysyntä! <<https://www.tekes.fi/nyt/blogit-2017/merja-salonen-audiovisuaalisen-alan-tuotantokannustimella-suuri-kysynta/>> (luettu 15.9.2017).

Suomen Elokuvasäätiö 2017a. Tuotannon tukiohjeistus. <<http://ses.fi/tukitoiminta/tuotannon-tukiohjeisto/>> (luettu 23.11.2017).

Suomen Elokuvasäätiö 2017b. Tuotantotuen hakuohjeistus. <<http://ses.fi/tukitoiminta/hakuohjeita/tuotantotuki/#c2636>> (luettu 23.11.2017).

Suomen Elokuvasäätiö 2017c. Production funding for international co-productions. <<http://ses.fi/en/funding/co-production-funding/>> (luettu 31.10.2017).

Suomen Elokuvasäätiö 2.9.2016. Tiedote. Elokuva- ja TV-ala riemuitsee tuotantokannustimen rakentamispäätöksestä. <<http://elokuvatiedotteet.blogspot.fi/2016/09/vl-tiedote-elokuva-ja-tv-ala-riemuitsee.html>> (luettu 24.11.2017).

Tekes 2017a. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin. <https://www.tekes.fi/ohjelmat-ja-palvelut/kampanjat/av-alan-tuotantokannustin/> (luettu 15.9.2017).

Tekes 2017b. Projektit. <<https://www.tekes.fi/ohjelmat-ja-palvelut/kampanjat/av-alan-tuotantokannustin/projektit/>> (luettu 1.12.2017).

Tekes 2017c. Rahoituksen hakeminen. <<https://www.tekes.fi/ohjelmat-ja-palvelut/kampanjat/av-alan-tuotantokannustin/rahoituksen-hakeminen/>> (luettu 1.12.2017).

Tekes 2017d. Raportointi. <<https://www.tekes.fi/ohjelmat-ja-palvelut/kampanjat/av-alan-tuotantokannustin/raportointi/>> (luettu 1.12.2017).

Tekes 2017e. Markkinointi. <<https://www.tekes.fi/ohjelmat-ja-palvelut/kampanjat/av-alan-tuotantokannustin/markkinointi/>> (luettu 1.12.2017)

Variety Staff 5.8.2016. Iceland's Production Incentive Will Rise to 25%, Adding to Country's Natural Lures. Variety. Luettavissa osoitteessa: <http://variety.com/2016/artisans/production/iceland-production-incentives-1201828762/> (luettu 28.11.2017)

Haastattelut:

Halonen, Arto 2017. Tuottaja. Art Films production AFP Oy. Haastateltu: 14.11.2017

Salonen, Merja 2017. Tuotepäällikkö. Tekes Oy. Haastateltu: 7.11.2017